

OKTOOBER

ORIENTLÖÖKIJAL ORIENTLÖÖKIJAL

2010

nr.4 / 120

EESTI-LÄTI ühisprojekt alustas koolitustega

Alates oma tegutsemise algusaastast, 1992, on Hekoteki ideoloogiaks olnud meie klientide rahulolu. Oleme kasvanud ja arenenud koos meie klientidega, pakkudes täna võimalikult häid, majanduslikult põhjendatud lahendusi väga erinevatele kliendigruppidele. Tagasiside klientidelt, koostööpartneritelt ja kolleegidelt näitab et oleme olnud õigel teel, kuuludes täna Euroopa ühe juhtivama saeveskiseadmeid tootvad firmade grupi Sorb Industri AB (<http://www.lifco.se/>) koosseisu.

Meie projekteeritud ja valmistatud seadmeid kasutavad Soome, Rootsi, Saksamaa, Belgia, Inglismaa, Poola, Venemaa, Läti, Leedu, Valgevene, Ukraina, Lõuna-Aafrika Vabariigi, Venetsuela ja muidugi ka kodumaised puidutöötledajad. Meie toodanguks on:

- palkide sorteerimisliinid
- seadmed saeveskitele
- konveiersüsteemid
- saematerjali sorteerimisliinid
- puidujäätmel töötavad katlamajad
- re-tsinkulatsioonifiltrid ja aspiratsioonisüsteemid
- puidugraanulite tehaste seadmed
- protsesside automatiseerimine

**KOOSTÖÖS
SAAVUTAME
ROHKEM!**

SISUKORD:

- 4 Eesti-Läti orienteerumisiiga
- 5 Kaardistajate seminar Siguldas
- 6 Rattaorienteerumise tiitlivõistluste järelkajad
- 10 Euroopa noorte meistrivõistlustel
- 16 MILCOMP 2010 Norras
- 20 Kalender
- 21 Andres Talver - peilimisjooksu maailmameister
- 24 Vösast välja
- 26 XXII Suunto Games toimus Kadajal
- 28 Müüdimurdjad: GPS-kaardistus
- 31 Ingel: Elu sporditrammil
- 31 Kuidas valmistatakse MMiks
- 32 Rajameistrivõistlus 2010
- 37 Linna foto-orienteerumine
- 37 Tõrvas toimus orienteerumise algõpetuse päev
- 38 Orienteeruja jätkab 2011. a. kvartaliajakirjana
- 39 Juhatuse otsused

Esikaanel: Suunto Gamesil oli üle 600 võistleja.

Foto: Arvo Saal

Järgmine Orienteeruja ilmub: nr 5/121 novembris

2010

Väljaandja: Eesti Orienteerumislit;
www.orienteerumine.ee

Peatoimetaja: Arvo Saal, tel 5531 235 arvo@joud.ee

Toimetus: ajakiri@orienteerumine.ee
Sixten Sild, Maret Vaher, Jürgen Einpaul,
Mihkel Järveoja

Keeletoimetaja: Aili Miks

Küljendaja: Riju Johanson

Kojukanne: Eesti Post

Tellimine: Eesti Orienteerumislit
eol@orienteerumine.ee, tel/faks 6398 681

Tellimishind 2010. aastaks 220 krooni. Arveldusarve:
10220034030010 Eesti Ühispank

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata.
Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest.
Ajakiri Orienteeruja ilmub 6 korda aastas.

Orienteerujad – GLOBAALNE PEREKOND

Allkirjutanu orienteerujateele on andnud tõe ja alustarkused "vana kooli" orienteeruja ja Eesti o-päevakutele alusepanija Toivo Kotov. "Toi" tegutseb meie lemmikspordiala arendamisega samas kandis, Lüllemäel, jõudumööda praegugi. Lisaks orienteerumis- ja jooksutehnilistele tarkustele, mis said sellel mälestusväärsl põhikooli-aegsel eluperioodil esimeselt treenerilt omandatud, on mulle alatiseks mällu sööbinud paar lauset, mis koolijütsi põue uhkuse ja aukartusega täitsid. Nimelt ütles Toi kindla veendumuse ja teadmisega, et: **a)** orienteerujad ütlevad üksteisele "sina" ja **b)** orienteerujad on igal pool kui üks perekond, kus kedagi hätta ei jäeta.

Kuna see oli öeldud sellise sisemise veendumusega, et ei jätnud mingit võimalust öeldus kahelda, siis olen kogu elu ka ise nende teeside järgi käitunud. Nüüd võin rahuloluga nentima, et öeldu on minu kogemuse põhjal ka alati kehtinud.

Orienteerujate sinatamise juured on ilmselt meie spordiala skandinaavia päritolus. Skandinaaviamaades ei ole "teietamine" nimelt kunagi kuigi populaarne olnud, seda kasutatakse üldiselt vaid siis, kui pöördutakse lausa kuninglike kõrguste poole.

Orienteerujate ühise pere tunnet õppisin tundma juba esimesel aastal, kui treener Lüllemäe poistega üle-eestilistel võistlustel hakkas osalema. Võistlusi oli kalendris vähem kui praegu, aga see-eest olid pea igal võistlusel kõik tuttavad näod kohal ja vähemalt minule tundus, et kõik orienteerujad tunnevad üksteist kui mitte nime-, siis nägupidi kindlasti.

Hilisemas elus olen saanud nende tõekspidamiste vettpidavuses veenduda paljudes riikides ja eri maailmajagudes. Nii võttis 1992. aastal MK-etappidele saadetud üksiku eestlase lahkesti ja tingimusteta enda poole ulu alla ja kostile o-perekond Bluett'id Sydney's. 1995. aastal Karlstadi ülikooli õppima saabununa seisin üksi võõras linna raudteejaama perroonil peavarju ja elatisvahenditeta. Pärast telefonikõnet Karlstadi elavale inglasele maailmanimele Steve Hale'ile olin poole tunni pärast kõigi probleemidega "ree peal" ja veetsin sealse klubi OK "Tyr" kaitsva tiiva all mälestusväärse õppeaasta.

Legendaarselt O-misjonäri Peo Bengtssonilt saadud abist võivad rääkida paljud, nende hulgas teisedki Eesti orienteerujad. Minu ja leedulanna Danute Girinskaite puhul ei kohkunud ta tagasi isegi meie, äsja punaimpeeriumi ikke alt vabanenud viisata(!) baltlaste "smuugeldamisest" üle USA piiri ja sealt uuesti välja.

Kui Austraalias õppis minu poeg Timo, pakkusid talle seal elatud aasta põnevaimaid momente just orienteerujad, kes teda lahkesti üle suure mandri võistlustele kaasa vedasid.

Väiksema kogemustepagasiga kaaslastele võin julgelt soovitada – kui vajad abi mistahes riigis, kus leidub orienteerujaid, võta julgesti ühendust just nendega.

Orienteerujate pool oled ühtmoodi teretunud nii Austraalias, Ameerikas, Euroopas, kui ka Aasias. Loomulikult kehtib see ka meie naabrite, lätlaste puhul, kellega meid järgmisest aastast seob Eesti-Läti programmi toel startiv ühine orienteerumisiiga. See on mõlema naabri jaoks suurepärane võimalus teineteisega põhjalikult tutvust teha, nautida uusi maastikke, häid kaarte ja tihedat konkurentsi. Meie kõigi ühisel jõul kaasame orienteerumisse sadu uusi noori ja loome baasi selle ala arendamiseks maakondades, kus aktiiv hääbuma kipub.

Kutsun teid kõiki üles uue liiga võistlustes aktiivselt osalema ja küllap saame siis selgust ka lõunanaabri kurikuulsas varvaste küsimuses!

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Eesti-Läti orienteerumisliiga

Eelmises ajakirjanumbris välja kuulutatud Eesti ja Läti orienteerumislitide projekt „Eesti-Läti orienteerumisliiga“ võib selle jutu kirjutamise hetkel, so 16. oktoobril, tähistada kahe kuu möödumist ametlikust käivitumisest. See aeg on kulunud peamiselt projekti tegevuste planeerimiseks ning eri osapooltega läbirääkimisteks.

Käimasoleva esimese aruandlusperioodi tähtsaimateks tegevusteks on koolides orienteerumise õppepäevade korraldamine, ühisliiga statuudi väljatöötamine, liiga kalendri planeerimine, kaardistajate koolitamine jpm.

Esimesena said koolikaardid valmis lätlased ning oktoobri teises pooles toimuvad neil 8s koolis õppepäevad, millest igaühelst võtab osa ka mõni eesti noor orienteeruja. Esimestel üritustel käis kohal ka Eesti õppepäevade peakorraldaja Liis Johanson, et saadud kogemuse põhjal meie seitsmes koolis

veelgi paremini toime tulla. Esimese koolina Eesti pinnal on 21. oktoobril õppepäev Tõrva Gümnaasiumis umbes 100 õpilasele ning teistesse koolidesse jõutakse pärast koolivaheaega novembrikuus.

Lätis on juba toimunud teinegi tähtis üritus – seminar kaardistajatele, mille kohta saab täpsemalt lugeda kõrvalloost. Samalaadne üritus Eestis on kavas 30. ja 31. oktoobril Kanepis Põlvamaal, kus tutvustatakse umbes aasta tagasi avalikustatud Maa-ameti laserskanneeritud andmete võimalusi. Vältimaks laserskanneeritud andmete kasutamisel tekkivaid probleeme ja vigu (liigne detailsus, loetamatud kaardid), laseme Kanepis sõna võtta ka sel teemal enam kogunud lätlastel.

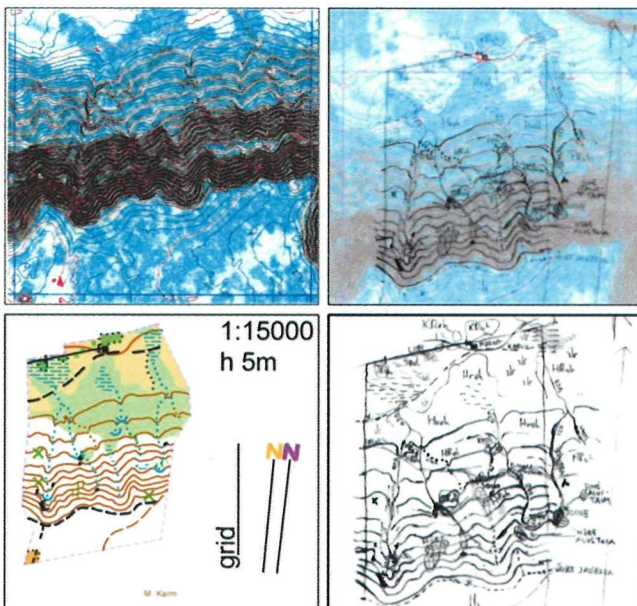
Eesti-Läti orienteerumisliiga statuut on orienteerumisliiga võistluste alusdokument, mis määrab osapoolte – orienteerumislitide ning võistluste korraldajate õigused ja ko-

hustused. Liiga võistluste korraldajate jaoks on tegemist erakordse dokumendiga, mis vabastab nad näiteks kaardi finantseerimisest ja toob samal ajal piiri tagant võistlejaid juurde, võimaldades korraldajail panustada üldise kvaliteedi tõstmisse. Liigast peab tulevikus kujunema kvaliteedimärk, mis vihjab põnevatele maastikele, headele kaartidele, tugevale konkurentsile ning kvaliteetsele korraldusele.

Esimene liigavõistlus toimub jaanuari lõpus Lätis Aluksnes, mil kavas on kahepäevased suusaorienteerumise võistlused, kuhu meie Läti sõbrad ootavad arvukalt Eesti orienteerujaid. 12. ja 13. veebruaril on kord Eesti suusaorienteerumise meistrivõistluste käes. Sõidetakse Viljandimaal Holstre-Polli alles hiljuti valminud suusaradadel. Orienteerumisjooksjatele pakub liiga 2011. aastal 8 (4+4) osavõistlust, esimese stardiga aprillikuus Jõgevamaal toimuv Tartu Kevadel ning rattaorienteerujatele on mõlemas riigis üks osavõistlus.

Eesti ja Läti orienteerumislitid ootavad liiga osavõistlustele arvukalt osavõtjaid ning klubide aktiivset kaasalöömist võistluste ja õppepäevade korraldamisel.

Projekti koordinaator MARKUS PUUSEPP
markuspuusepp@hotmail.com
+372 526 8279
www.orienteerumine.ee/estlat

Fotod: Marek Karm

Alusmaterjalist valmis kaardini.

Foto: Mirkus Ruusepp

Välitöödel.

Kaardistajate seminar Siguldas

2. ja 3. oktoobril toimus Eesti-Läti orienteerumisiiga projekti osana kaardistajate koolitus Läti talispordi pealinna Siguldas. Koolitus jagunes kahele päevale nii, et laupäeval toimusid loen-

gud ning arutelu ja pühapäeval toimus praktiline töö.

Laupäevased loengud olid erinevatel teemadel. Esimene loeng hõlmas ülevaadet, milliseid kaardistusfirma Metrum alusmaterjale on võimalik kasutada kaardistuse alusena, täpsemalt räägiti LIDAR-i kõrgusandmetest ning nende põhjal tehtud intevsiivsuskardist. Teisel esitlusel räägiti kogemustest, kuidas on võimalik tahvelarvutiga käia metsas ning mõõta ja joonistada kogu kaart juba välitööde käigus. Antud kaasaskantava arvuti operatsioonisüsteem on Windows Mobile, arvutile on sisse ehitatud kõrgtundlik GPS-signaali vastuvõtja (kordades täpsem kui tavaline käsi-GPS) ning installeeritud orienteerumiskaartide joonistamise programm OCAD. Arvutiga on ühendatud riistvarana ka kaugusemõõtja.

Kolmandaks toimus kompaktna ülevaade, kuidas kasutada OCAD-i programmi ning selle funktsioone. Näidati ette nii elementaarseid kui ka vähemkasutatavaid töövõtteid. Viimane esitlus oli osaliselt juba arutelu, kus oli juttu ülidetailsetest Läti luitemaastike kaartidest. Probleemiks oli keeruka düünimaastiku kujutamise liiga detailselt, mis muutis kaardi loetamatuks, teisisõnu – puudus kaardistajate poolt tehtud generalisatsioon.

Pühapäeval anti igale osalejale alusmaterjal, milleks oli LIDAR-i intevsiivsuskart ning ka 0,5meetriste kõrgusvahedega horisontaalid. Iga kaardistaja sai endale pisikesse tüki maastikust, millest tehtud kaardid hiljem ühiseks kaardiks liideti. Oma kogemusi kommenteerides väidati, et alusmaterjali horisontaalide vahe oleks võinud vabalt olla ka 1 meeter, sest Gauja jõe ürgoru nõlval oli raske alusmaterjali lugeda. Samas olid kõrgusjooned väga täpsed, mis lubasid väga hästi nõlval orienteeruda ning saada aru enda kõrguslikus paiknemises oru nõlval. Samas tundub LIDAR-i intevsiivsuskart kohati mittemidagiütlev, sest väikest hoonet oli raske paigutada kaardile. Antud alusmaterjal oleks täiuslikum, kui sellel oleks ka näiteks põhikaardi jooned peal.

MAREK KARM

Foto: Ilze Arniece

Loenguid aitas tõlkida Sixten Sild.

Rattaorienteerumise tiitlivõistluste järelkajad –

Mägiratta-orienteerumise VIII maailma-meistrivõistlused ja III juunioride MM peeti juuli keskpaigas Portugali metsikus põhjaosas Hispaania piiräärsetel väga mägistel maastikel. Võistluskeskuseks oli suuremate mäemassiivide vahel, merepinnast ligi 1000 meetri kõrgusel asuv Montalegre linnake.

foto: Margus Hallik

Margus Hallik

Portugal, Euroopa edelanurka suure Hispaania seljataha peitunud maa on vana ja väärika ajalooaga. Ehkki 10miljonilise elanikkonnaga ja Eestist vaid kaks korda suuremana on see globaalses mõistes suhteliselt väike riik. Ent maailma ajalukku on see riik jätnud ometi suure ja võimsa jälje oma kuulsate meresõitjate ja maade-avastajatega, kellest tuntuimad on Magalhaes ja Vasco da Gama. Oma õitsengu tipul omas Portugali võimas koloniaalimpeerium tugipunkte pea üle terve maailma. Portugali keelt räägitakse siiani ametliku riigikeelena mitmetes maades nii Lõuna-Ameerikas, Aafrikas kui ka Aasias. Kokku on selle keele kõnelejaid üle 200 miljoni, kellest enamik elab maailma ühes suurimas riigis, Brasiilias.

Pürenee poolsaarel lähistroopikas asuval maal on Atlandi ookeanis veel ka eksootilised saared, Madeira ning Assoorid. Oma põneva ajaloo ja kultuuri, aga ka mõnusa vahemereelse kliima ja kõrge lääneliku elustandardiga on Portugal hinnatud turismimaa.

Orienteerumine on portugallaste seas populaarne

Orienteerumissport on Portugalis arenenud ning kevad-talvisel perioodil armastavad paljud meie spordiala tipud seal laagerdada. Seetõttu tehakse sealsetel rahvusvahelist konkurentsi pakkuvatel

võistlustel ka oma hooaja esimesed stardid ajal, mil põhjapoolses Euroopas on talv veel täies hoos. Portugal on rahvusvahelises orienteerumiselus lõõnud kaasa ka eri tasandite tiitlivõistlusi korraldades. Viimasel kümnendil on võõrustatud näiteks nii orienteerumiskooksu MK-etappe (2000), sõjaväelaste MM-i (2001) kui ka suure osalejaskonnaga veteranide MM-i (2008).

Huvitaval kombel on rattaorienteerumine Portugalis üllatavalt populaarne, ehkki rahvusvahelistel tiitlivõistlustel läbilöövaid ala tipptegijaid pole seal veel välja kasvanud. Kuid harrastajate hulga järgi võib öelda küll julgelt, et tegu on ala ühe juhtriigiga. Aastas toimub neil kümneid võistlusi sadade osalejatega ning näiteks nende ratta-o võistluste absoluutne osalejaterekord on 534. Portugali ratta-o kalendrit vaadates ilmneb, et enam-vähem igas kuus on paar suuremat kahepäevast võistlust nädalalõppudel. Jõuproove toimub aastaringset, mida võimaldab soe kliima, suurem paus tekib ainult tulikumadel suvekuudel. Hispaaniaga kahasse peetakse seeriavõistlusena Ibeeria ratta-o karikavõistlusi ning hooaja tähtsündmuseks rahvuslikul tasandil on iga-aastased Ibeeria meistrivõistlused ehk Hispaania-Portugali maavõistlus rattaorienteerumises. Rahvusvahelisel tasandil kuuluvad parimad portugallased selle ala tugevate keskmike hulka. Parimatel päevadel on nad jõudnud tiitlivõistlustel teise kümnesse.

MAAILMAMEISTRIVÖISTLUSED ja juunioride MM Portugalis

Meie MM-koondise moodustamisest

Eestlasi oli Portugalis võistlustules kuus. Neist 3 meest: Tõnis Erm (TA OK), Lauri Malsroos (Saue Tammed) ja Margus Hallik (OK LUS), 1 naine – Maret Vaher (OK Põlva Kobras) ning 2 meesjuuniori – Taaniel Tooming (OK Põlva Kobras) ja Marek Karm (Harju KEK RSK). Kuna reis teise Euroopa otsa oli üsna kallis (koos väikese eel-laagriga läks MM maksma kokku ca 25 000 krooni võistleja kohta), oli seetõttu meie koondis pigem väikesevõitu. Ehkki tuleb samas tõdeda, et ega Eestis palju rohkem rattaorienteerumises rahvusvahelisel tasemel kaasalöövaid sportlasi võtta polegi.

Siiski nägid koondise koostamisel nii EOL-i juhatus kui ka meie ratta-o eestvedajad, et võimalik on välja panna ka tugev, heal päeval isegi medalite eest võitlev meesjuunioride võistkond. Eelmise aasta juunioride MM-il Taanis olid poisid näidanud teates head sõitu ning olid alles viimases vahetuses sunnitud katkestama esikuuiku kohalt keti purunemise tõttu. Kevadsuveks aga selgus, et lisaks Taanielile ja Marekile meil siiski kolmandat tugevat juuniori pole. Eelmisel suvel koondises võistelnud ja rohkem suusaorienteerumisele pühenduv Priit Randman oli siirdunud juba meesteklassi. Tegelikult oli suviseks ratta-o hooajaks valmistumas veel ka juunioride klassi kuuluv OK Peko liige Sander Linnus, kes muidu suusaorienteerumise kõrvalt (tänavu talvel juunioride MM-il Rumeenias saavutas ta individuaalselt tubli 22. koha) treenib ja võistleb suviti ka puhtas mägirattasõidus, omades korralikku rattavarustust ning sõiduoskusi. Sander aga ei saanud kahjuks osaleda erinevatel põhjustel ühelgi koondise katsevõistlusel. Seetõttu ei tulnud tema kaasamine MM-koondisesse kõne alla. MM-ile eelülesandmist tehes oli koondise lähetajatel mõte kutsuda veel kedagi noormeeste teatevõistkonna täienduseks katsevõistlustel osalenud tugevate suusaorienteeruja-poiste seast. Kuna neil kõigil aga puudusid ratta-o rahvusvaheliste võistluste kogemused, leiti et niisama "ehku" peale pole siiski mõtet kedagi võistlusele saata.

Kokkuvõtteks võib siiski, et meie koondis oli küll väike, kuid kogenud. Täiskasvanute võistkonna liikmed olid kõik juba "vanad tegijad" ning neist igaüks parimatel päevadel ka MM-konkurentsis individuaalselt vähemalt esikümnesse jõudnud. Laurile oli see neljas, Tõnisele kuues ja Margusele koguni kaheksas ratta-o MM. Ka Maret pole ammu enam uustulnuk rattasadulas – tema jaoks oli samuti tegu neljandate ratta-o MM-võistlustega. Ja kui arvestada kokku Maret pika karjääri jooksul eri orienteerumisalade MM-koondistes võisteldud korrad, saame 20 aasta jooksul koguni 13 maailmameistrivõistluste konkurentsis esinemist (lisaks veel 5 suusa-o + 4 o-jooksu MM-i). Muide, statistika näitab, et täpselt sama palju MM-osalusordi eestlastest on veel ka Margusel (kõigile senipeetud kaheksale ratta-o maailmameistrivõistlustele lisaks veel ka 5 suusa-o MM-i). Selles omapärases pingereas hoiab eestlastest kolmandat kohta Olle Kärner 10 MM-iga, kes aga on

need kirja saanud oma karjääri jooksul vaid ühel alal – o-jooksus võisteldes, omades sellega ühel o-alal võistelnud eestlaste tipp-tulemust. Järgnevad aga kahel (Raul Kudre ja Tõnis Erm) või lausa kolmel (Ruth Vaher) orienteerumisalal MM-il võistelnud sportlased. Eelnev on siiski mitte väga tõsine kõrvalepõige, sest sportlasi huvitavad MM-ide arvestuses kindlasti rohkem tulemused kui osaluskorrad. Ent tunnustada tuleb siiski ka rekord-internatsionaalide kõrget sportlikku taset – neist kuuest eelpool mainitud sportlasest on eranditult kõik jõudnud MM-konkurentsis ka individuaalselt esikümnesse ning peale Rauli (9. koht) ka esikuuikusse, pooled neist seda lausa korduvalt. Medalid MM-konkurentsisist on ette näidata Maretil ja Tõnisel.

Sarnaseid mitteametlikke edetabeleid on o-ajakirjanikud teinud ka rahvusvahelisel tasemel ning allakirjutanu teades peaks selles vallas olema ülivõimas liider nüüdseks juba vanaproua staatuses olev ameeriklanna Sharon Crawford, kes nooremana löi paari-kolmekümne aasta jooksul kaasa suviti o-jooksu ja talviti suusa-o maailmameistrivõistlustel. Tipptegijatest on MM-konkurentsis võistelnud kõige enam venelane Viktor Kortshagin – aastatel 1988-2010 kokku 16 korral (8 suusa-o + 8 ratta-o MM-osalust). Oma ülipika karjääri jooksul on ta kahe dekaadi vältel võitnud kahel alal kokku 10 medalit, millest 4 on kuldmed. Tänavusel ratta-o MM-il jäi 43aastase Kortshagini laeks kuues koht sprindis.

Eesti koondise meesjuunioridki ei läinud oma MM-ile vastu "kollanokkadena" – nii Taaniel kui ka Marek olid ratta-o rahvusvahelises konkurentsis noorte-juunioride tasemel tänavu kaasa löömas juba kolmandat hooaega. Suureks abiks selle ala tuleviku tegijatele on olnud ratta-o noorte Euroopa karikavõistluste ellukutsumine. Alguse sai see koos täiskasvanute ratta-o Euroopa meistrivõistlustega aastal 2006. Tavapäraselt toimub see koos põhiklassi EM-iga, kuid seoses Euroopa meistrivõistluste võistluskava muutmisega toimuvad need nüüd iga kahe aasta tagant. Vahe-aastatel leiavad noorte üle-euroopalised jõuproovid aset koos mõne täiskasvanute MK-sarja ringiga. Tänavu oli selleks juunikuine Poola-MK, kus noortel oli kavas koguni 4 distantsi, millest lisaks põhikoondisele võtsid osa ka Taaniel ja Marek. Lõpetuseks saab lisada, et tänavune juunioride MM oli Taanielile kolmas ning Marekile teine, kusjuures Taanielil seisab M20 klassis aastatel 2011-12 ees veel kaks hooaega.

Maikuu lõpus Saaremaal toimunud Eesti ratta-o MV ehk viimaste katsevõistluste järel oli õhus ka Piibe Tammemäe kutsumine ratta-o juunioride MM-ile sõitvasse koondisesse. Ta oli Karujärvel näidanud üsna korralikke sõite naiste põhiklassis, kaotades vaid Maretile. Mitmekülgset andekal Piibel, kes oli lisaks veel ka alles paranemas eelmisel talvel lumelaagris saadud tõsisest põlvevigastusest, oleks nii aga suvine võistlusprogramm eriti pingeliseks kujunenud. Juuli alguses võistles ta o-jooksu juunioride MM-il Taanis ning juuli lõpus üliõpilaste orienteerumise MM-il Rootsisis. Portugali

reis oleks pidanud veel sinna vahele mahtuma. Samas tähendab rattasõit karmides mägedes hoopis midagi muud, võrreldes kulgemisega meie tasastel maastikel. Seetõttu oluks tal erialast kogemust liialt vähe. Küll on aga Piibel asjatundjate nägemuses soovi korral potentsiaali rattaorienteerumises tulevikus korralikke sõite teha, seda enam, et ratta-o sugulasalal, suusaorienteerumises on ta kaasa löönud juba juunioride MM-võistluste tasemel.

Katsevõistlused ja teised MM-i eelsed rahvusvahelised stardid

Eesti ratta-o koondise katsevõistlused toimusid maikuu kahel nädalavahetusel ja kokku neljal distantsil. Kuu algul heideldi "LSF Pronoking Team"-i auhinnavõistlustel Keila tankodroomil sprindis ja ühisstardist tavarajal. Kuu lõpus Saaremaal Eesti meistri-võistlustel ja 3päevaselt "BikEst"-ilt läksid arvesse lühi- ja tavaraja tulemused.

Rahvusvahelisel tasemel pandi end proovile juuni algusesl Poola põhjarannikul asetseva kuurortlinnastu Gdynia-Sopot-Gdansk lähedastel maastikel peetud maailma karikasarja etappidel. Kogenumad koondislased on käinud Poolas võistlemas MK- ja World Ranking sarja etappidel alates 2003. aastast pea igal hooajal ühel-kahel korral (sealhulgas ka näiteks 2006 EM-il ja 2008 MMil). Ent nii tõsiseid ja häid maastikke polnud varem nähtud! Uskumatult kõrged mäed, rannikust vaid kilomeetrit paar kaugel (kõrguste vahed üle 100 meetri), metsad täis teid ja radu – kõik see pakkusid tõesti väga suurepäraseid rattaorienteerumise maastikke.

Portugali MM-ile minejatest võtsid reisi Poolasse ette kõik peale Lauri, kes samal ajal Tartu Lennukolledži lõpetamisele oli kesken-
dunud. Täiskasvanute maailmakarikasarjast osa võtnud said Poolas võistelda kokku kolmel distantsil (tava- ja lühirajal ning riikide segateates), Euroopa noorte karikavõistlustest osa võtnud aga lausa neljal alal – neil oli kavas veel ka sprint esimese harjutusrajaga tutvumispäeva õhtupoolikul, kus võisid osaleda ka MN21 klassi võistlejad. Kõrgetasemelised võistlused Poolas olid kindlasti väga vajalikud panemaks end proovile nõudlikel maastikel ja radadel maailma tippkonkurentsis. Veidi rohkem kui kuu aega enne MM-i toimunud jõuproovid andsid aimu ka oma seisundist võrreldes teiste maade tipppegijatega.

Tõnis, Margus ja Maret tegid viimased MM-i eelsed stardid kaks nädalat hiljem Leedu suurima mitmepäeva-jooksu "Takas" raames peetud 3päevasel Leedu ratta-o karikasarja võistlustel Moletais.

Kuna mägiratta-orienteerumises on väga oluline ka füüsiline pool ja seda eriti tänavusel MM-il mägisel Portugalis, osaleti neil nädalavahetustel, mil ratta-o võistlusi kavas polnud, puhta mägirattasõidu jõuproovidel – maratonidel. Kuna Eestis ratta-o võistlusi väga tihedalt kalendris pole, siis "tavaline taks" on koondislattel võistelda erialastel rattaorienteerumise võistlustel umbes igal teisel nädalavahetusel. Enamasti tuleb selleks sõita kusagile lähiriiki, mis ühest küljest on nii ressursi- kui ka ajakulukas, ent teisalt pakub võimalust panna end proovile iga kord erinevatel maastikel ja radadel, mis teadagi arendab.

Head treeningvõimalused – ratta-o teispäevakud ja mägiratta-kolmapäevakud

Tallinnas elavatel koondislattel on kindlasti suur abi OK Nõmme ja OK Orioni ühistööna korraldatavatest teispäevakutest.

Need ongi ellu kutsutud spetsiaalselt rattaorienteerujaid silmas pidades. Tavapäraselt algab nende hooaeg aprilli alguses ning kõik teispäevakud toimuvad spetsiaalsetel ratta-o kaartidel. Väga heaks erialaseks treeninguteks on nende treening-võistluste läbimine täistempos, saamaks neist maksimaalset kasu. Nii saab igal nädalal kirja ka ühe "mitteametliku" ratta-o stardi. Ehkki paljud maastikud on mitmete aastate jooksul üsna tuttavaks saanud, leidub linnalähedastel teede ja radade rohketes metsades hea raja-meistritöö korral veel avastamata paiku. Ja treeninguteks on need spetsiaalsed ratta-o päevakud suurepärased. Muide, keskmine konkurents meeste pikimal ratta-rajal on pea alati päris tugev – näiteks ca tunnise võitja-ajaga M21-M40 klassi rajal oli keskmine osalejaskond tänavu 25 inimest päevaku kohta. Populaarsematel maastikel ulatus aga 40 kanti ja vahel isegi üle selle. Hooaja koondtabel näitab, et M21-M40 rajal osales 2010. aastal 24 teispäevakul kokku 118 erinevat ratturit.

Mägirattasõit on Eestis väga populaarne. Seda kinnitab osavõtjate arv 8etapilisest "Elioni" rattamaratonide sarjast, kus igal osavõistlusel on kohal pea paartuhat inimest. Nii on juba paar viimast aastat korraldatud Tallinna ümbruses iga paari nädala tagant mägiratta-kolmapäevakuid, mis on leidnud ala harrastajate seas samuti sooja vastuvõtu. Olgu öeldud, et kolmapäevakute kontseptsioon on veidi erinev "Elioni" rattamaratonide sarjast, mis on sõidutehniliselt veidi lihtsam. Seetõttu ka vastuvõetavam pea kõigile rattasõiduhuvilistele. Tallinna ratta-kolmapäevakutele otsitakse aga tihti just tehniliselt keerukaid "singeltrack'e", kus võistlejad saaksid arendada ja lihvida ka oma sõidutehnilisi oskusi. Oma formaadilt lähenevad need rohkem mägirattasõidu väga tehnilisele "Olümpiaformaadile". Hajutamaks aga suurt osavõtjaskonda ja võimaldamaks startida eri aegadel paari tunnises ajavahemikus, on kolmapäevakud kutsutud ellu eraldistardi-formaadiga. Seda mägirattasõidus üldiselt palju ei kasutata, kuid umbes tunnine distants läbitakse tavapäraselt ca 4-6 km pikkustel ringidel. Ajavõtt toimub suurtelt rahvaspordiüritustelt tuntud "Championchip" elektrooniliste kiipide abil, mis pakub võistlusjärgselt ühtlasi ka huvitavat konkurentide vahelist võrdlusmomenti.

Kolmapäev on ideaalne päev nädalasiseseks intensiivseks treeninguks, eriti kui on kavas võistlused nii eelneval kui järgneval nädalavahetusel. Seetõttu oleme seda võimalust ka päris tihti kasutanud. Ratta-kolmapäevakud on rattaorienteerujatele sobilikud ka seetõttu, et sarnaselt ratta-o võistlustele tuleb seal pingutada üksinda kellaga võideldes. Vahetevahel, mil plaanidesse sobib rohkem intensiivsemaid treeninguid, oleme nädala maksimaalpingutuste kavva võtnud järjestikku nii ratta-o teispäevaku kui ka mägiratta-kolmapäevaku.

Erialastest kaarditreeningutest

Kui rääkida eriettevalmistusest Portugali MM-iks, siis orienteerumistreeningutel rõhusime kõige enam sprintidele, mida sai tehtud vastavalt MM-sprindi toimumiskohale enim just linnakeskkonnas. Kuna taolisi linnas sõidetavaid sprindivõistlusi ratta-o jõuproovidel tihti aset ei leia, on sportlastel kindlasti just selles suurim arengubar. Tõnis ja Margus on enimgi teinud sprinditreene Tallinna magala-rajooni sprindikaartidel. Eriti hea treeningformaad on ühisstardist või teineteisele näiteks 10sekundilise edu andmisega tehtud orienteerumislõigud, kus tempo tõuseb tihti üle võistlus-

kiiruse. Tänavu osaleti korraldajate eriloa alusel ka Tallinna sprindi meistrivõistlustel TTÜ-linnakus rattaga rajale startides. Koondise "kaardi-guru" ja ülikoolis geograafiat tudeeriv Marek Karm on aga joonistanud professionaalsest huvist o-kaarte ümber ratta-o kaartideks, mida ta on lahkesti nõustunud ka teistega jagama. Üks väga hea ratta-o polügoon Tallinnas on näiteks Merimets, mille kaardil on väga palju teid ja radu. Mareki üks leiutus on sarnaselt tavaorienteerumises o-ülesande raskendamiseks kasutatava reljeefikaardiga ratta-o teedekaart, kust kustutatud kõik muud orienteerumist lihtsustavad objektid. Näiteks Muuga aedlinnast tegi ta sellise kaardi, kuhu valgele paberile jäi alles vaid rattaga sõidetavad teed. Allakirjutanu tegi aga viimase MM-i eelse sprinditreeningu, kulgedes rattaga Tallinna Vanalinna kaardil, mis on joonistatud 2008. aasta orienteerumissprindi Eesti meistrivõistluste tarbeks.

Füüsilisest ettevalmistusest

Füüsilise vormi arendamiseks on Eestis mägist suurvõistluste jaoks keeruline treenida. Varem, mil Tõnis ja Margus olid "vabamad mehed", sai treenitud enam Lõuna-Eestis ja eriti Võrus lähisugulaste juures "baase" omades, sealset ümbrust ning meie maa kõrgemaid künkaid – Muna- ja Vällamäe kasutades. Praegu aga, mil peredega elatakse põhiliselt Tallinnas, tuleb võtta maksimum siinsetest võimalustest. Õnneks läbib Tallinnat ca 20-25 meetri kõrgune vana merekallas ning nii nägidki tõusutrennid välja enamasti järgmised: "Nõmme nõlval" keritakse trenni põhiosas 2-3 tunni vältel üles-alla, eesmärgiga koguda sportkella ekraanile 1000 või 1500 tõusumeetrit. Ehkki üks tõus on ajalisel kestuselt laia maailma mägedega võrreldes päris lühike, saab treeningu lõpuks siiski päris korraliku koormuse kätte.

Juuli algul korraldati Nõmmel rahvusvaheline mägirattavõistlus "Tallinna Sadam GP", kuhu tuli lisaks vähemkuulsatele välisvõistlejatele kohale ka üks mägirattasõidu maailma absoluutne tipp – olümpiapronks, kahekordne maailmameister ja kahekordne MK-sarja võitja, šveitslane Christoph Sauser. Meie mõistes oli võistlus ülitehniline, sest rajale oli laskumisteks valitud kõige järsemaid, kohati pea püstiseid järsakuid, hüppeid ja kohalike "downhill"-ratturite poolt loodud serpentiin-laskumisi. Nii on Nõmme metsas olevatel tõusudel-laskumistel võimalik lisaks füüsilisele arendada hästi ka sõidutehnilisi oskusi.

Vahelduse mõttes sai käidud treenimas ka Kõrvemaal, kus näiteks paarikümne meetrise kõrguste vahega Aegviidu Pukimäele saab mööda suusaradu tõusta üheksast eri suunast. Lisaks jääb Kõrvemaa suurepärasel radadel kulgedes ette palju teisigi suuremaid ja väiksemaid tõuse. Tavapäraselt põigati MM-iks treenides läbi ka Otepäält ja Võrust-Haanjast.

Eel-laager

Ehkki Portugalis on juba aastaid peetud kevad-talvisel perioodil suuri osavõtjaskondi kogunud ratta-o *World Ranking* sarja osavõistlusi, polnud meie koondislased sinna kunagi sattunud. Vähe sellest, peale Maret polnud meist keegi Portugalis käinud. Seetõttu sai otsustatud, et sarnaselt mitmele eelnevale korrale, kui tiitlivõistlused on toimunud kusagil kaugel ja meie jaoks eksotiilsel maal, tuleb minna suurvõistluste eel kohalike oludega tutvuma veidi varem.

Nii oligi planeeritud jõuda Portugali 6 päeva enne esimest starti. Idee oli teha mõned tõsised treeningud paari aasta taguste ratta-o võistluste kaartidel. Meie head plaanid läi aga segi "Finnair", kes ei suutnud 4liikmelise laagerdajate seltskonnale (Tõnis, Maret, Margus ja Taniel) rattaid sama lennuga kohale toimetada. See tähendas, et 24 tundi tuli veeta pealinnas Lissabonis, ootamaks järgmise päeva sama lendu. Käed rüpes me lennujaama istuma ei jäänud, vaid võtsime välja rendiauto, otsisime ööbimispaiga, järgmist hommikut alustasime kerge jooksutreeninguga ning hiljem tegime aja sisustamiseks poolepäevase väljasõidu. Külastasime riigi pealinnast vaid 40 km kaugusele jäävat Atlandi ookeanist pea püstloodselt tõusva 140 meetrise kalju otsas kõrguvat Euroopa läänetippu Cabo da Rocat. Lisaks veel Portugali ühte kuulsaimat vaatamisväärsust – Sintra linnakest, mis tuntud kui kuningate vana suveresidents. Väike turismireis oli tegelikult tore, kuid veelgi toredam oluks rataste õigeaegne kättesaamine ning plaanitud treeningute läbiviimine.

Koos ca 500 kilomeetrise sõiduga laagripaika kuulsa sadamalinnaga Porto lähiste Minho piirkonda riigi põhjaosas läks kaotsi ühtekokku kaks päeva. Seega jäi laagris aega veel vaid kahe päeva jagu tõsisemate treeningute jaoks. Kuna aga esmatutvus maastikega näitas, et tegu on karmide tõusude ja laskumistega mägi-piirkonnaga, võtsime viimast esimesest päevast. Kuna laagri teisel päeval jäi esimese stardini vaid 72 tundi ehk 3 ööpäeva, loobusime end säästes raske südamega tolle päeva kaarditreeningust, mis oleks kujunenud füüsiliselt jällegi väga rängaks. Kuna sel päeval oli enamikul kavas viimased intensiivsed lõigud ja intervallid, tegime need külade vahelistel asfaltteedel. Vahel tuleb endast sõltumatute asjaolude tõttu lihtsalt tegevused ümber mängida. Õnneks jäi meil veel maastikega tutvumiseks urbanistlik "Sprint-Model" ning kohe sprindidistantsi järgsel esimesel puhkepäeval ka tavadistantsidest ettekujutust andev ja ümberlülitumiseks vajalik "Forest-Model".

Laagri esimese päeva pikast trennist tagasi tulles vaatasime Tõnisega üksteisele otsa ja tõdesime, et nii karmil maastikul (ränkad tõusud ja järsud laskumised lahtistel kividel, teedele-radadele kaarduvad ja jalgu ning käsi kriipivad teravad okastaimed, kurjad, lahtised kariloomad) pole me vist varem kumbki sõitnud. Naljaga pooleks öeldes tuli meenutada vana tõde, et osa maastikke on treenimiseks liiga karmid – neil kõlbab ainult võistelda!

Kuna sprindidistantsi võõrustav Chavesi vanalinn ei kuulunud suletud maastike alla (keelatud oli vaid seal rattaga treenimine), siis planeerisime tippspordile omaselt üle-eelmise päeva enne avastarti puhkamiseks ja vaimujõu kogumiseks. Hommikupoolse osa sellest kulutasime endale Chavesi keskuse selgeks tegemiseks ning võimalike liikumiskoridoride läbikäimiseks. Kuna korraldajad olid nii otsustanud, oli see käik kindlasti väga vajalik, et mitte anda teistele konkurentsieelist. Näiteks olla MM-il meestest sprindi võitnud austraallane Adrian Jackson seal kevadel lausa nädala laagerdades veetnud ning Tõnis, kes kõige enam sprindile panustas, käis Chavesiga üksinda tutvumas veel ka ühe laagripäeva õhtul, mil kohtas maastikuluuret tegemas veel mitmeid eri riikide koondislasi. Tõnis oli MM-i urbanistliku sprindimaastiku enda jaoks nii selgeks õppinud, et suutis seda ühel laagriõhtul ka peast paberile üles joonistada!

EUROOPA NOORTE **meistrivõistlustel**

Hispaania, Soria, 1.-4. juuli 2010

EYOC on Euroopa meistrivõistlused noortele orienteerujatele. Noored on siinkohal vanuseklassid 16 ja 18. Tegemist on võistlusega, mis nõukogude taustaga riikidele on mõlemas vanuseklassis väga tähtsad, kuid näiteks Soomel, Rootsil ja Norral on esindatud ainult 18-klasside koondised.

■ Elo Saue

Tegemist on rahvusvahelise tiitlivõistlusega, kust Eestile on aegade jooksul võidetud mitmeid medaleid, sealjuures viimasel neljal aastal koguni 15:

- 2000 – Eveli Saue – N16 sprindi pronks;
- 2002 – Eveli Saue – N18 sprindi hõbe;
- 2006 – Lauri Sild – M16 tavaraja kuld ja M16 teatepronks (Raido Mitt, Lauri Sild, Kenny Kivikas);
- 2007 – M16 teatehõbe (Raido Mitt, Tauno Tiirats, Kenny Kivikas);
- 2008 – Lauri Sild – M18 tavaraja pronks ja M18 teatekuld (Raido Mitt, Lauri Sild, Kenny Kivikas);
- 2009 – Sigrid Ruul – N18 sprindi pronks ja M18 teatepronks (Raido Mitt, Tauno Tiirats, Kenny Kivikas).

Sellise medalite ajalookoormaga asusid juuni lõpus Hispaania poole tee N16 klassis Madli-Johanna Maidla (OK Põlva Kobras), Margret Zimmermann (OK Kape) ja Triinu Rooni (OK Orvand); N18 klassis

Kaia Kivikas (OK Ilves), Kaisa Raudkepp (OK Peko) ja Kerstin Uiboupin (OK Võru); M16 klassis Tõnis Laugesaar (Rakvere OK), Kristjan-Martin Kirjanen (TA OK) ja Oliver Jõgeva (OK Põlva Kobras); M18 klassis Aleksandr Šved (SRD), Uku-Laur Tali (KEK RSK) ja Rene Post (OK Põlva Kobras). Tore on näha, et 12 jooksjat esindavad lausa 10 klubi.

Võistluskeskus asus Castilla y Leóni regioonis, pealinnast Madridist ~250 km kirdesse asuvas Soria linnas. Võistlustel kasutatud maastikud olid väga erinevad, igaüks orienteerumisele omamoodi nõudeid esitav, ning loomulikult hoopis erinevad sellest, millega peamiselt Eestis ja vähem ka Soomes võistlevad noored on kokku puutunud.

Palusin kõigil noortel ja treener Kaarel Kallasel vastata kolmele lihtsale küsimusele:

- 1) mis meeldis,
- 2) mis ei meeldinud,
- 3) miks tuli selline tulemus nagu tuli (siin olid teretulnud arvamused just hästi joostud raja kohta).

NOB E D

Tõnis, H16

Tavarada 23. koht, 1:03.48 (+9.49); sprint 35. koht, 14.49 (+2.23); teates 1. vahetuse võit, 34.12.

Üldiselt jäin kõigega rahule. Reis oli tore ja seltskond super! Toidu üle ka nuri-seda ei saa, kõhud olid korralikult täis. Tulemuste osas (sooritus) ei jäänud ma rahule tavaraja ja sprindiga. Tavarajal saadud kohaga aga enam-vähem. Põhiliseks veaks oli see, et ma ei suutnud õigel ajal õigeid otsuseid vastu võtta. Rahule tuleb jääda enda sooritusega teate avavahetuses. Vigu õnnestus vältida ja nobedad jalad lõpuosas kindlustasid etapivõidu. Nende võistluskogemustega muutusin ma palju enesekindlamaks ja järgnevatel aastatel üritan kindlasti sekkuda kõrgemasse mängu.

Kristjan-Martin, H16

Tavarada 37. koht, 1:07.59 (+ 14.00); sprint 64. koht, 16.25 (+3.59); teate 3. vahetus, 37.15 ja võistkonna koht 9.

1. Mulle meeldis Hispaania maastikutüüp, eriti teates, kuna see eris väga sellest, mis on Eestis. Samuti meeldis kogu võistluse ja koondise atmosfäär.
2. Üldse ei jäänud rahule oma tulemustega, aga ettevalmistus ei võimaldanud küll midagi rohkemat.
3. Tavaraja tulemusega olen üpriski rahul, kuigi oleks saanud vältida teatud vigu, kui oleksin iseennast kuulnud ning vajalikes kohtades tempo maha võtnud. Teatevõistluse tulemusega olen samuti rahul, eriti Tõnise võiduga. Ise oleksin võib-olla pidanud natukene äkilisem olema ja rohkem teiste tempos püsima. Sprint ebaõnnestus täielikult väsimuse tõttu ja kiiruse puudumise pärast.

Oliver, M16

Tavarajal 74. koht, 1:27.56 (+33.57); sprindis 72. koht, 17.03 (+4.37); teates 2. vahetus, 41.39.

Meeldisid seltskond, rajad ja ilm. Ei meeldinud mu enda tulemused. Ei oska öelda, miks nii halvasti läks, ju miski häiris ja ei sobinud.

Madli-Johanna, N16

Tavarajal 23. koht, 58.41 (+13.11); sprindis 66. koht, 17.46 (+4.45); teates 3. vahetus, 35.59 ja võistkonna koht 11.

Mulle meeldis seltskond, kellega võistlustel sai käidud. Ilmad olid üldiselt head ja eelviimase päeva matk oli tore. Majutus oli ka väga mõnus. Mulle ei meeldinud, et söögijärjekorrad olid nii pikad ja lõunasöögipakid ei olnud kõige paremad. Ei meeldinud ka see, et just enne EM-i oskasin Värskas laagris kukkuda ja põlvele ühe õmbluse saada. Oma jooksudest jäin rahule tavaraja ja teatega. Maastikul oli, mida lugeda ja see mulle meeldib.

Margret, N16

Tavarajal 19. koht, 58.01 (+12.31); sprindis 41. koht, 16.14 (3.13); teates 1. vahetus, 42.10.

1. Meeldis näha uut, teistsugust maastikku ja võrrelda ennast omavanasuste Euroopa parimatega.
2. Osaliselt ei meeldinud toit. Ja oma halvad jooksutulemused.
3. Miks tuli selline tulemus nagu tuli: suutsin tavarajal vältida suuri vigu, sain enamasti aru, kus ma olen.

Triinu, N16

Tavarajal 47. koht, 1:05.59 (+20.29); sprindis 37. koht, 16.04 (+3.03); teates 2. vahetus, 45.25.

1. Seltskond oli mõnus, pool reisit möödus naerdes ja kuigi tulemused

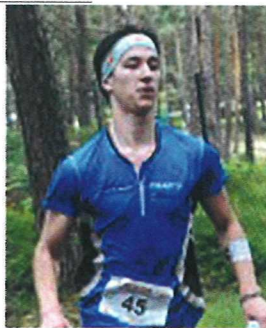
just parimad polnud, läks suurem pettumus üsna kiiresti üle tänu üldiselt valitsenud heale meeleolule. Maastikud olid huvitavad (eriti teatevõistlusel), sain väärt kogemusi juurde.

2. Võistluseelseks hommikusöögiks ainult magus sai – see ei lähe mitte ja friikatest tekkis ka üsna kiiresti küllastumus. Muud ebameeldivat polnudki! Oma sooritused mulle kohe üldse ei meeldinud.
3. Üldiselt läks mul kogu võistlus üsna aia taha, vaid sprint oli enam-vähem, aga rahule ma kindlasti ei jäänud. Tehniline pool jäi nõrgaks, tagantjärele vaadates tegin väga rumalaid vigu metsas + vigastus mõned nädalat enne EYOCi andis suure tagasilöögi, füüsiliselt olin üsna nõrk.

Aleksandr, M18

Tavarajal 25. koht, 1:05.46 (+9.29); sprindis 16. koht, 15.02 (+1.08); teates 3. vahetus, 53.49, võistkonna koht 22.

1. Mulle meeldis majutus, soe ilm, ning muidugi maastikud, mis olid iga päev väga erinevad ja väga huvitavad.
2. Ei meeldinud see, et jõudsime päev enne *modelit* liiga hilja kohale ning esimese trenni pidin tegema täis kõhuga.
3. Tavarajal tuli päris mitu viga, mõned närvide pärast, kiiruse poolest andsin endast kõik. Sprint – 10 sekundit viga raja peale, oleks veel kiirus piisavalt kõrge, siis võiksin ka kõrgemaid kohti loota.

Uku-Laur, M18

Tavarajal 66. koht, 1:15.37 (+ 18.36); sprindis jättis eelviimase punkti vahele; teates 2. vahetus, 44.14.

- Kindlasti meeldis võistluspaik (maastikud) ja ka piirkond üldse. Oleks tahtnud isegi pikemalt seal ringi vaadata. Samuti meeldis üldine korraldus, nii kohalike kui ka eestlaste poolne. Otseselt ebameeldivat ei olnud. Kui, siis on kahju, et ei olnud võimaline jooksma enda maksimaalsete võimete kohaselt.

Võistlused läksid minu jaoks mõneti ootuspäraselt. Tavarada läks vana vigastuse tõttu läbi raskuste. Teade, kus sai ühtlaselt joosta ja samas oli maastik tehniline, meeldis mulle väga ja suutsin seal teha endale kohasema tulemuse. Sprindist niipalju, et hüppoglukeemias suudab ikka aju ennast täiesti välja lülitada.

Rene, M18

Tavarajal 65. koht, 1:15.23 (+ 18.20); sprindis 84. koht, 17.53 (+3.59); teates 1. vahetus, 54.38.

1. Mulle üldiselt meeldib võistelda tiitlivõistlusel, seega meeldis selleaastane EYOC väga. Võistlus oli hästi korraldatud, rajad ja maastik olid Euroopa meistrite selgitamiseks sobivad. Öhkkond oli samuti meeldiv.
2. Kahjuks ei meeldinud mulle kohe üldse mu tulemused. Ei suutnud joosta välja isegi keskpärasest tulemust. Ootused olid kõrged. Samuti ei meeldinud mulle mu enda meeleolu võistlusreisi vältel. Kuna tavarada oli esimene võistlus (sellega seoses ka kõrgemad eesmärgid), siis pärast ebaõnnestumist sellel distantsil olid emotsioonid vägagi matusemeeleolu meenutavad.
3. Miks tuli selline tulemus? Raske öelda, aga pean tunnustama, et mul ei ole piisavat kogemustepagasit, et sellisel maastikul tehniliselt õigeid lahendusi leida. Lisaks oli ka mu füüsiline seisund pehmelt öeldes nõrk.

Kerstin, N18

Tavarajal 47. koht, 1:07.52 (+16.28); sprindis 35. koht, 15.18 (+2.45); teates 1. vahetus, 43.23.

1. Mulle väga meeldis teatemaastik – midagi uut! Ning üldse oli kõik

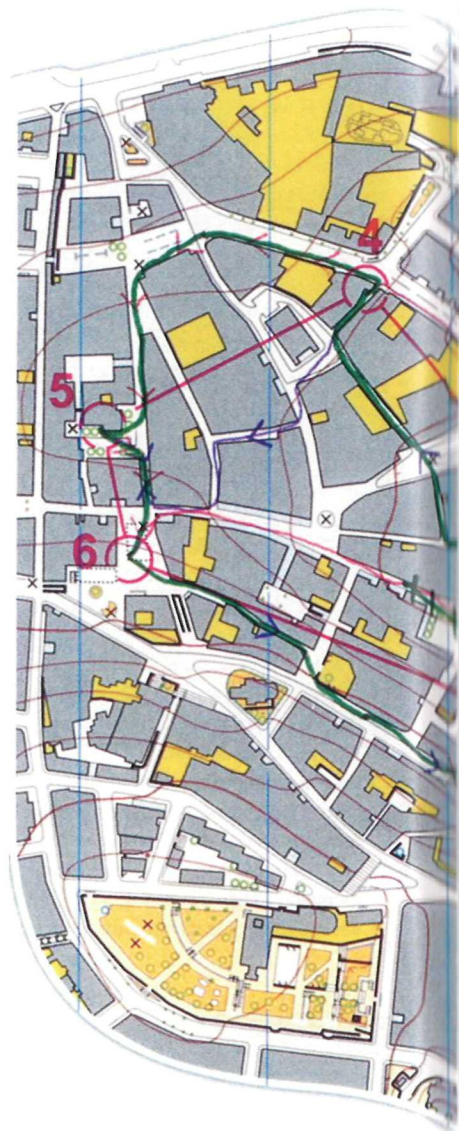
maru vingel! Eriti meeldis see, et seekord ei piiratud ainult võistlemisega, vaid anti võimalus näha natuke ka muud maailma.

2. Tavaraja ja teate sooritused ei meeldinud.
3. (jääb vastamata, kuna hästi ei tulnud ükski rada välja)

Kaisa, N18

Tavarajal 17. koht, 57.46 (+6.22); sprindis 45. koht, 15.33 (+3.00); teates 2. vahetus, 42.53.

1. Meeldisid maastik ja rajad. Meeldisid ka ööbimiskoht ja ilm.
2. Ei meeldinud see, et tegin teates palju vigu. Samuti ei meeldinud tugev vihmasedu tavaraja startis.
3. Tavaraja hea tulemus tuli sellest, et teadsin alati täpselt, kus olen ja jooksutempo oli kaardilugemiseks õige. Ka olin sellise maastiku jaoks valmis, mäed ei olnudki nii kõrged.

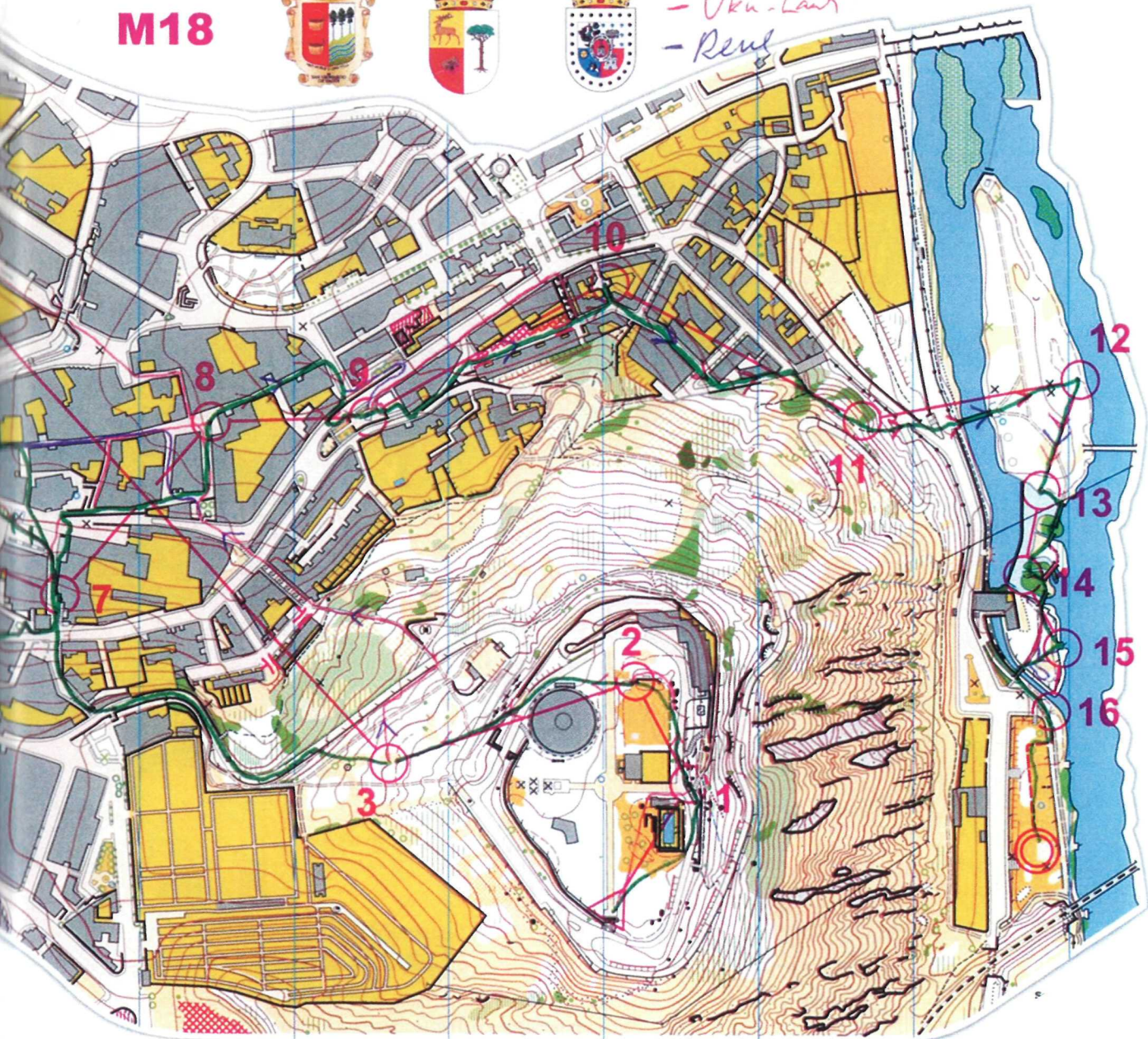
NOORED

M18

- Alex
- Uku-Lauri
- Reuel

Scale 1:5 000
Contour Interval: 2,5m

Kaia, N18

Tavarajal 48. koht, 1:08.13 (+16.49);
sprintis 36. koht, 15.19 (+2.46); teates
3. vahetus, 45.13 ja võistkonna koht 12.
Meeldisid maastik ja rajad, teatevõistlusel
sai mäe peal väga ilusaid vaateid näha.
Ilm oli samuti võistluspäevald piisavalt
jaha ja vabadel päevadel mõnusalt soe.
Ei meeldinud enda jooks orienteeru-
mistehniliselt, rumalaid vigu tuli väga
palju. Tulemused oleksid võinud palju
paremad olla, oma rolli mängis võõras
maastik ja võistlusnärvi.

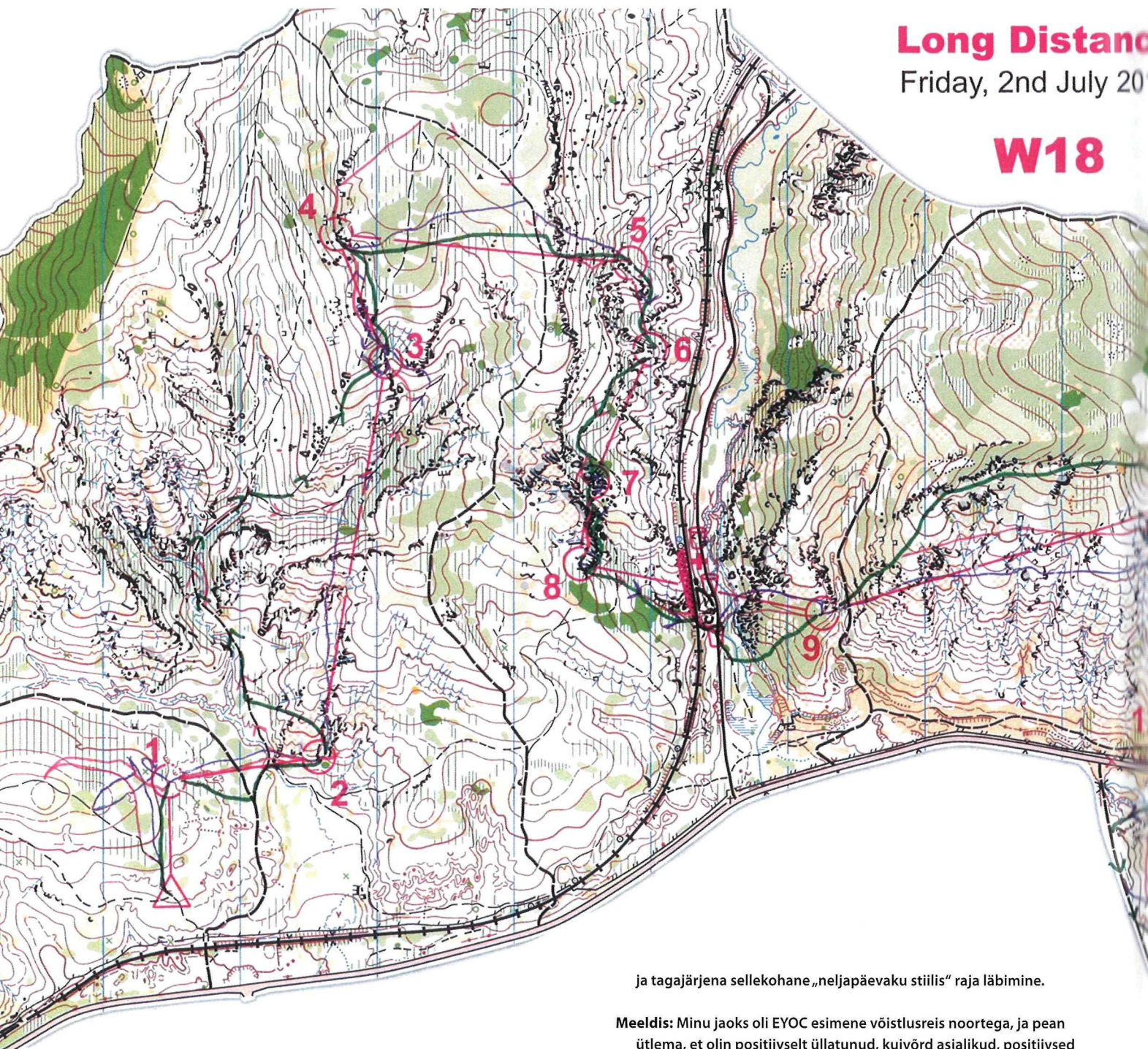
Kaarel, treener

Kogu reis oli minu jaoks uudne ja väga põnev ning sujus viperusteta.
Sain Hispaania maastikel orienteeruda ning mägedes ronida.
Hispaania on uskumatult ilusa loodusega maa!
Euroopa noorte meistrivõistlused olid hästi korraldatud. Võistlusrajad
olid tehniliselt keerulised ja füüsiliselt väga rasked.
Huvitav oli jälgida noorte esinemist niisugusel suurvõistlusel. Sain
hea kogemuse, kuidas taolistel suurvõistlustel noori juhendada ja
abistada. Võrreldes eakaaslastega mitmetest Euroopa riikidest jäid
meie noored alla nii füüsiliselt kui ka kaardilugemise oskusest.
Nii nagu iga hea asja juures ikka, olid ka sel reisel väiksed ebameeldi-
vused – Soriale omased kitsad tänavad. Kohati oli tükk tegemist, et
rendibuss pääseks kriimudeta. Tänavapildis paistis iga kolmas auto

Long Distance

Friday, 2nd July 2010

W18

kergelt mölgituna. Ühel kitsal langusega teelõigul tuli vastutuleval autol tagurdada. Kahjuks hindas juht olukorda valesti ja sõitis vastu seina. Seejärel otsustasin ise märke tagurdada, muidu oleks vastutulija seina päris ära lõhkunud.

Elo, treener

Mulle tundub, et skandinaavlaste otsus osaleda EYOC-l ainult 18aastaste vanuseklassides, on õige. Seda juhul, kui võtta võistlust tõsise mõõduvõtmisena, mitte lihtsalt pakkuda 16-vanuseklassi parimatele võimalust kogemusi omandada. Tegemist on siiski tiitlivõistlusega ja enamikul 15-18aastastel pole veel oskusi oma psüühikaga sellises olukorras hakkama saamiseks. Sellest tulevadki suured lootused ja läbipõlemised või enda rahustuseks võetud väga kerge suhtumine

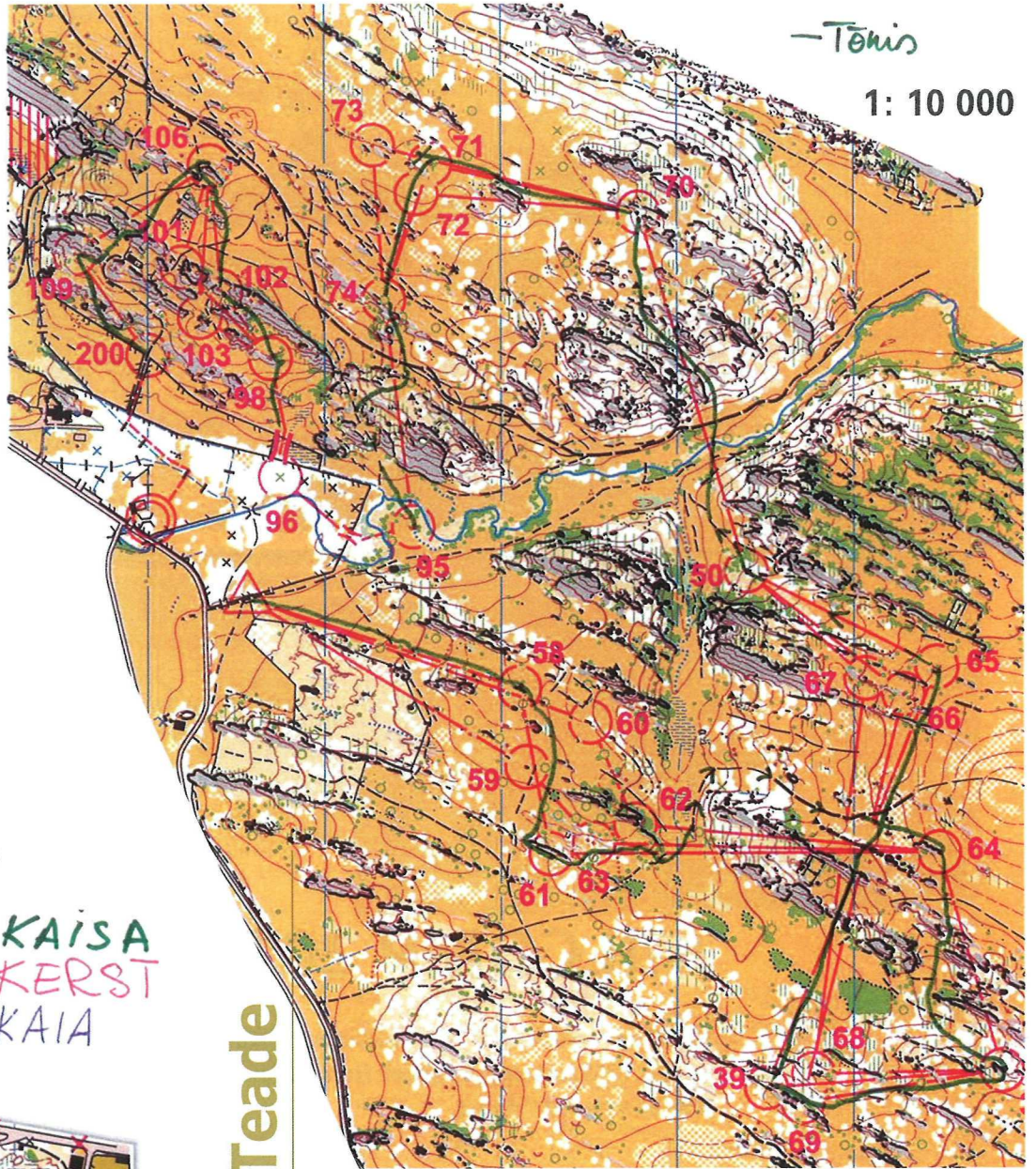
ja tagajärjena sellekohane „neljapäevaku stiilis“ raja läbimine.

Meeldis: Minu jaoks oli EYOC esimene võistlusreis noortega, ja pean ütleva, et olin positiivselt üllatunud, kuivõrd asjalikud, positiivsed ja igakülgset hakkamasaajad on meie noored. Lapsevanemad ja treenerid on head tööd teinud!

Ei meeldinud: Sellesama esmakordse reisi tõttu polnud ma valmis noori psühholoogiliselt niimoodi toetama, kui oleksin kohapeal tahtnud. Muidugi, juba võistlustel olles on sellega veidi hilja pihta hakata ka, sest eelnevalt oleks vaja noort/sportlast lähemalt tunda ning omada vastastikut usaldust.

Tagantjäreletarkused, mis reisilt kaasa tõin: lapsi ja noori tuleb kohe orienteeruma hakkamisest alates võimalikult palju erinevatele (välisriikide) maastikele võistleva viia, sest ainult sealt tulevad oskused kodumaastikest erinevatel maastikel hakkamasaamiseks; kompassi kasutamine on algtõde ja tuleb varakult automaatseks treenida, nagu ka kauguste hindamine/mõõtmine; võistlusjärgset teekonna ja etapiaegade analüüsi tuleb noorega koos teha, sest üksi ta seda teha ei viitsi.

NOORED

MILCOMP 2010 Norras

NATO reservväelaste mitmevõistlust CIOR MILCOMP on korraldatud alates 1957 aastast. Seekord Norra läänerannikul Stavangeris osales ligi 150 sportlast 14 riigist.

Raul Hindov, Rain Eensaar

Võisteldi kolmeliikmeliste võistkondadega kolmel päeval mitmel väga erineval täpsust, jõudu, kiirust, osavust ja vastupidavust nõudval sõjalis-sportlikul alal. Kõik alad sooritati välivormis ning eesmärgiks on arendada sõjaväelaste operatiivset efektiivsust ja oluline on sõjaväeline relevantsus ehk võistlusel testitud oskuste reaalne vajadus sõjalistel operatsioonidel.

Eestit esindas tänava MILCOMPil 2010 Raul Hindov, Kaido Ruul, Rain Eensaar ning rahvusvahelises võistkonnas Marek Zahkna.

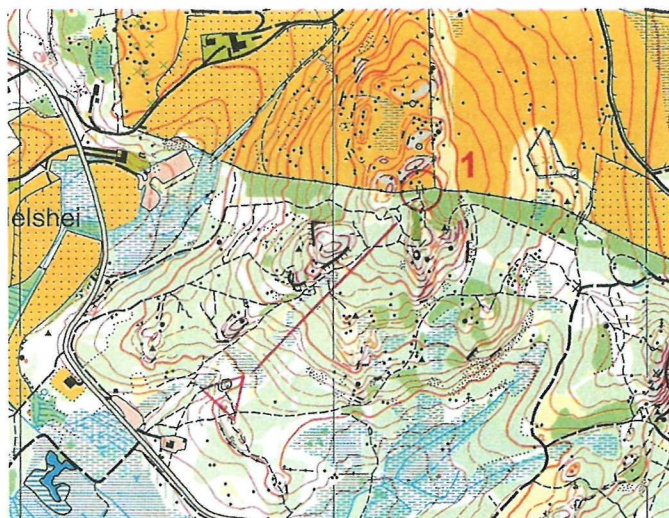
Esimesel päeval toimusid laskmisvõistlused korraldajamaa relvadega, püstoliga Glock 17 ja automaadiga Heckler&Koch HK416, mis on Norra armee uus relv. Teisel päeval läbiti takistusribasid nii maal kui vees ning kolmas päev oli orienteerumispäev, mille lisaalad on kaardilugemine, kauguste hindamine ja granaadivise. Kõik alad sooritakse taktikaliselt relevantselt välivormis, ka ujumine.

Tõeliste mitmevõistlejate jaoks on tähtis üldtulemus, üksikalade spetsialistide jaoks on eriauhinnad päevavõidu karikate näol. Eesti võistkonna senine parim üldkoht pärines 2004 aastast Austriast, kus saadi 11. koht. Meie trumpala, 3. päev, on seni toonud ühe esi-, kaks teist ja kaks neljandat kohta. Käesoleval aastal jõudsime päris-mitmevõistlejate paremiku ehk esikümnesse saades 8. koha. Seda tänu ühtlasele laskmisele ning tugevatele takistusriba- ja orienteerumiskajooksu tulemustele. Säravaima koha saavutamiseks on vaja rohkem treenida laskmist, ujumist ja orienteerumise lisaalad.

Laskmine

Laskmisel on väga suur kaal ning sellele keskendusime hoolikalt. Laskmine hästi korraldatud ning eriti mugavaks tegi treeningud ja võistluse kasutusel olnud elektrooniline märklehtede süsteem, seda nii tavalise ringlehe laskmisel kui ka kiirlaskmisel siluettidesse.

Võistlus algas püstolilaskmistega – Raul 161, Kaido 159, Rain 114. Olime rahul, et igaüks tegi oma miinimum ära, aga selleks, et parima laskmismaa tiitlile pretendeerida peaks iga mees saama ca 150 silma. Pettumuse valmistas automaadi kiirlaskmine, aga suhteliselt hea täpsuslaskmine hoidis meid veepeal – Kaido 149., Rain 130., Raul 121. Kokku saime võistkondlikult 11. koha, aga vahed olid väikesed. Tegelikult oli paljudel raskusi automaadilaskmisega, sest kasutasime nn hädasihikuid, mis on relval vaid selleks, kui optika või punatäpiga midagi juhtub. Võistluse ajaks olid relva *Picatinny* relssidelt kõik seadmed eemaldatud.

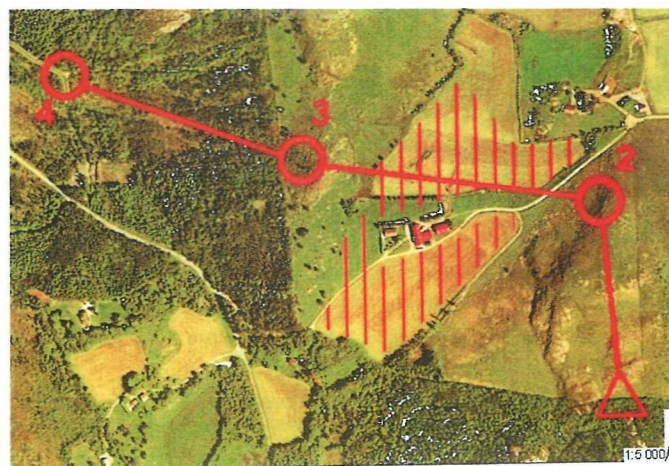

Start-1KP

Takistusribad

Teisel päeval toimusid kõige publikusõbralikumad alad – takistusribad. Maaribale oli tulnud suur hulk kaasaelajaid CIOR kongressilt. Kuna Eesti koondisel treenerit ei ole, kutsusime rajale kaasa kapten Tiit Mereni, kes võttis oma tööd kohusetundlikult ja suutis oma võistkonnaga rajal koos hoida. Meie jaoks tegi raja raskeks 20m roomamine väga madalate traatide all, mis põhjustas probleeme ja lausa valu pikkadele meestele. Kaido oma 1.99 cm-ga oli üks pikemaid mehi kogu võistlusel. Meie aeg 3.24 oli 500m pikkusel 20 takistusega rajal võistluse käigus pikalt kolmas. Lõpuks tõrjusid tipptiimid meid napilt esikümnest välja. Parima aja jooksid noored norralased – 2.58.

Takistusujumine 50m pikkusel 5 takistusega, ja seekord väga kitsal rajal tingis selle, et üks mees pidi hiljem startima ning ega ka kahelegi palju ruumi polnud. Seda enam, et ujutakse välivormis, mis teeb kõik liigutused vees kohmakamaks. Meie plaan töötas, et eeldatavalt kiirem mees jõuab lõpus järele. Kuigi ujumine on meie selgelt nõrgem ala, siis on õnneks punktitable selline, et kuigi ajaliselt kaotasime kalendriga (meie 54 sekundit võitjate 42 sekundi vastu), ei olnud mitmevõistluse punktides kaotus lootusetult suur. Kokku teise päeva 17. koht langetas meid kahe päeva kokkuvõttes koha võrra – 12ndaks.

1-4KP

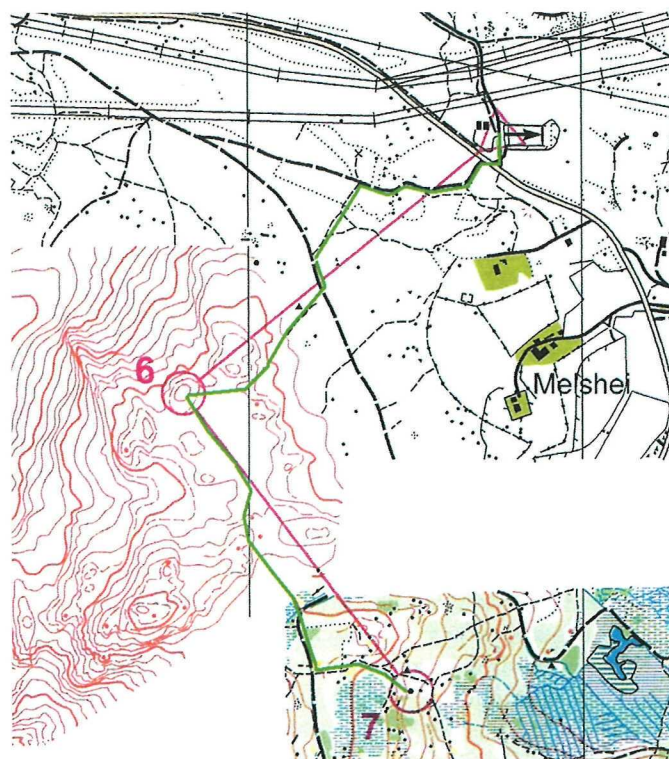
Orienteerumine

Kolmanda päeva starti läksime suurte ootustega, sest Norra maastik pakub orienteerumiseks suurepäraseid võimalusi. Nagu eelnevatel aladel, tuli orienteerudagi välivormis, aga lisaks relvadega, st kolme peale oli meil kaks automaati ja üks püstol, koos salvedega.

Maastik oligi väga ilus ja seda ei varjutanud ka Norra tavapärane ilm ehk udu ja vihmased. Seda enam, et ilmaennustus lubas keskpäevaks päikest ja eelnevate päevade ennustuse täpsus vaid sisendas usku selsesse. Enne orienteerumisrajale asumist tuli sooritada kaks lisaülesannet:

- kauguste hindamine, viis objekti 60 m kuni 600 m kaugusel, aega määramiseks viis minutit;
- kaardilugemine, maastikul osutatud 5 objekti kuni 3 km kaugusel tuli määrata 1:50 000 topokaardil 15 minutiga.

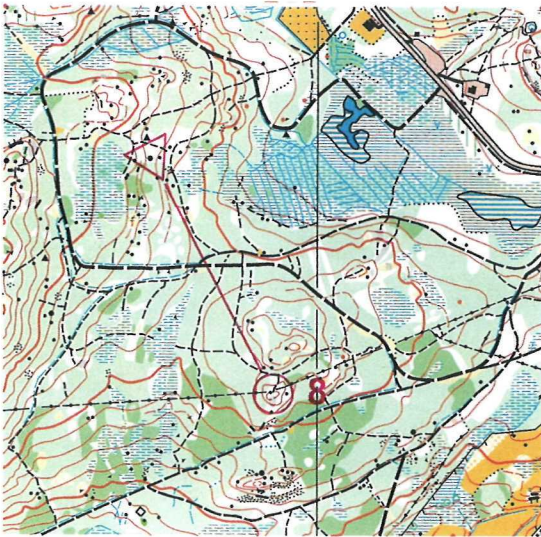
Traditsiooniliselt sisaldab võistluste eraldistardist formaat rohkeid kaardivahetusi ja norralased olid reegleid täpselt järginud. Rajameister oli jaganud raja 11 km kümnekonnaks erinevaks kaardifragmendiks. Alustasime 1:10 000 IOF kaardiga, mille vahetas juba esimeses punktis välja aerofoto. Neljandasse punkti jõudes üllatati võistlejaid lisaülesandega. Võistkonna peale tuli laskesuusatamisest tuttava

5-7KP

meie liikumistee

7-8KP

varustusega põlvelt laskeasendist tabada kasutada olnud üheksa lasuga vähemalt viis märki. Sealjuures oli igal võistkonna liikmel kasutada oma relv ja kolm padrunit. Raul tabas kolmest kolm ning Rain ja Kaido piirdusid mõlemad ühe tabamusega, millest piisas, et trahviringideta võistlust jätkata.

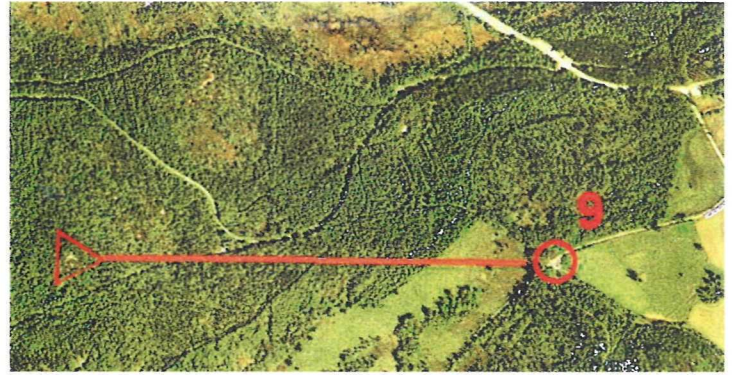
Järgnevatesse punktidesse jõudmiseks (6-7) saime kaardimosaiigi, mis sisaldas nii vanaaegset skeemi, reljeefikaarti kui ka orienteerumiskaarti. Elementaarseid orienteerumisoskusi ja kompassi kasutades ei olnud ülesanne väga raske ja jõudsimeni kenasti 7. kontrollpunkti. Järgnevalt tuli kaardipilt mällu talletada ja pool km kaardita järgmisse kontrollpunkti navigeerida. Taas ulatati kontrollpunktis uus kaart (aerofoto), mille abil 9. kontrollpunkti jõudes ootas lisaülesandena granaadivise: igaüks neli granaati 20m kaugusel olevatesse märkidesse (ring, kaevik, aken).

Granaadiviset olime harjutanud piisavalt ja tundsimeni end kindlalt. Tunne oli aga petlik, sest erinevalt tasasest harjutusväljakust olid märgid paigutatud kergelt tõusvale nõlvale. Kahjuks ei suutnud kuidagi sihikult paika saada. Tabasime 25% täpsusega ehk igaüks vaid ühe granaadi. Iga eksimus tähendas kaheminutilise trahvi.

Pärast granaadiviset ootas kaart, kus järgmise kontrollpunkti asukoht tuli tuvastada legendi ja koordinaatide abil ning ülejäämistesse jõuda asimuuti kasutades. Ülesanne probleeme ei valmistanud ja edenesime hoolimata kolksuvatest automaatidest ja sõdurivormist jõudsalt. Enne 15. kontrollpunkti jõudmist läbisime lisaülesandena tähistatud veetakistusriba ja BMX-rajaga. Järgneva nelja punkti läbimiseks ulatati valgete laikudega kaart. Raja lõpetas valgel lehel joonorienteerumine, kus tuli läbida rajal olevad punktid.

Läbisime raja suuremate vigadeta ja ühtlase jooksuga. Vastavalt Norra täpsele ilmaennustusele lõpetasime keskpäevases päikesepaistes veenvalt parima ajaga 1h 21min. Kuigi läbisime raja kõige kiiremini, läks päeva võit ikkagi käest, sest kaotasime liiga palju kauguste hindamise ja granaadiviskega. Orienteerumispäeva kokkuvõttes saime mitmekordsete maastikupatrullivõistluse Põhjamaade meistritest norralaste järel teise tulemuse. Kolmepäevase võistluse kokkuvõttes tõusime tugeva orienteerumisega nelja koha võrra ja lõpetasime esmakordselt esikümnes – kaheksandal kohal.

Väljaspool mitmevõistlust olid eraldi aladena kavas veel esma-

8-9KP

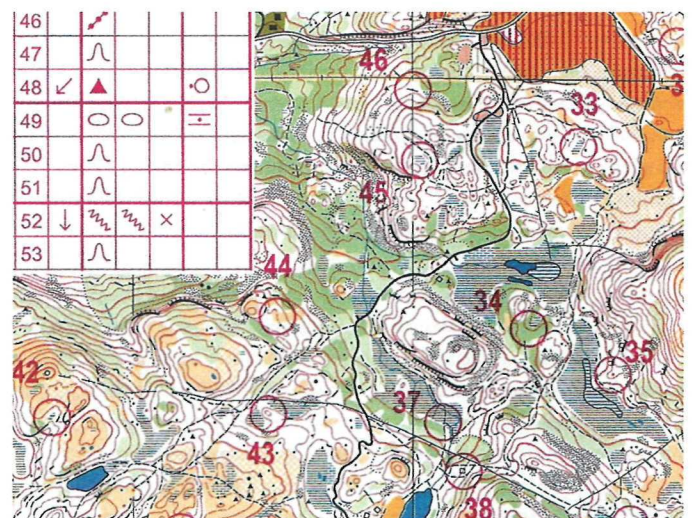
Information 8

Checkpoints	Code	Description	Information
			Map: / La carte: 1:20.000 / 5 m. / 2010
Start Départ		Forest road Route de forêt	Coordinates: 150244
CP 11	41	Hill Butte	Coordinates: 15712423 Forbidden area marked on the map Zone interdite indiquée sur la carte
CP 12	42	Path-Crossing Intesection de sentieres	
CP 13	43	Building, north side Construction, coté nord	Azimuth:45°, Mils: 800 Distance: 500 m Forbidden area marked on the map Zone interdite indiquée sur la carte
CP 14	44	End of marked trail Fin de sentier balisé	Follow red and white marked tapes Water and medical service Suivez le trajet balisé en rouge-blanc Boissons et sanitaire

abivõistlus ning sõjaõiguse võistlus. Esimese puhul tuli lahendada näitlejatega mängitud reaalsuse lähedast situatsiooni, milleks seekord oli IEDga pihta saanud maastur nelja kannatanuga, millest ühel oli katastroofiline verejooksu reiest. Esmaabi ülesande lahendamise käigus hinnati muuhulgas žguti paigaldamise kiirust ja korrektsust. Sõjaõiguse võistlusel tuli lahendada paberil teksti ja fotodega kirjeldatud situatsioone.

Võistlustulemused:

<http://www.cior2010.no/en/c-66-Results.aspx>

Harjutusmaastik

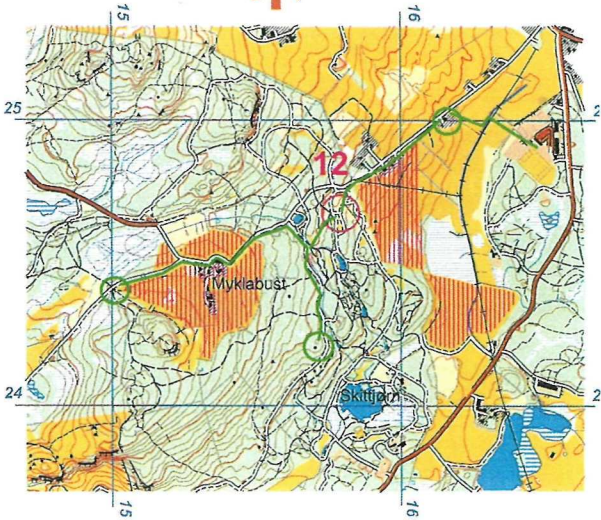

CIOR Military Competition
Stavanger, Norway August 8th 2010

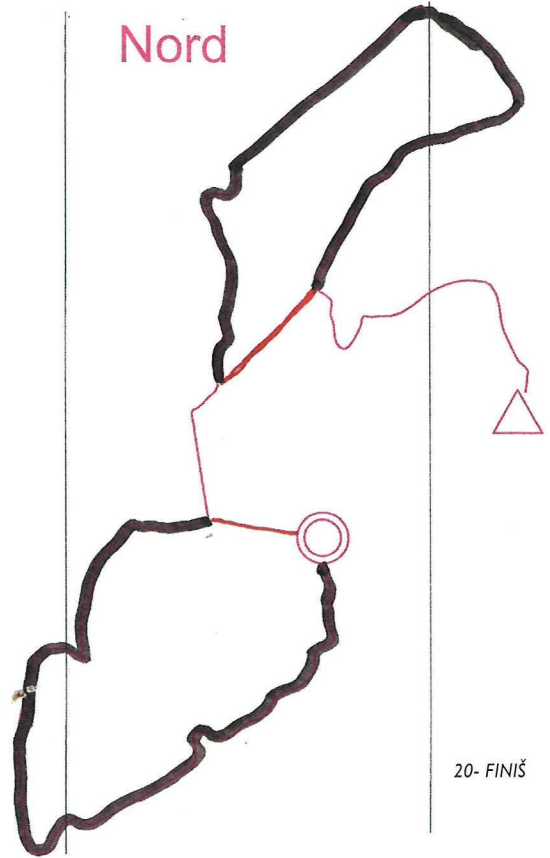

meie liikumistee

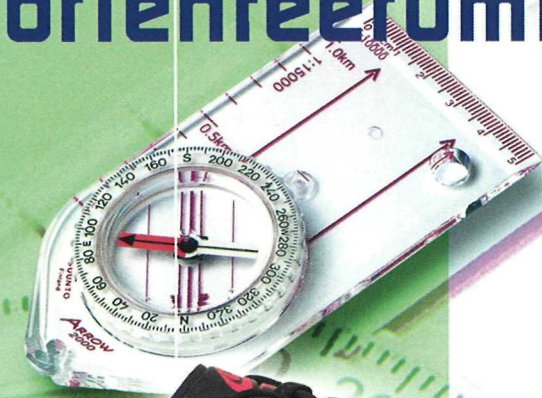
◀ ▲ 10-14KP kaart koos ülesannetega

Nord

20- FINIŠ

orienteerumiskauba osaühing

NAASTARID,

SÄÄRISED,

KAITSEPRILLID,

ABIVAHENDID

NII TIPTEGIJALE

KUI HARRASTAJALE

Muuk Tallinna neljapäevakul ja hooaja suurematele võistlustele.

HEA VARUSTUS TAGAB RAHULOLU

Orienteerumiskauba OÜ Nurmenuku tee 9 Randvere 74001 Viimsi tel. 609 8904
agu.koppa@mail.ee 50 46 904

Hooaja viimased võistlused

NOVEMBER

6	Kompassi päevak	Vilde park
7	Hooajalõpu teade 4-2	Hagudi
13	Kompassi päevak	Lepistiku park
20	EOL üldkogu	Holstre-Polli
21	EOL üldkogu	Holstre-Polli
27	Kompassi päevak	Tondi

DETSEMBER

4	Kompassi päevak	Äigrumäe
11	Kompassi päevak	Mustamäe
18	Kompassi päevak	Pirita rand

Võistlusprojekt 2011- talv/kevad

JAANUAR

15	Põlva maakonna MV sprint	Kadaja	23	EST-LAT: suusa-o	Aluksne
16	Põlva maakonna MV tavarada	Kadaja	31	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer
22	EST-LAT: suusa-o	Aluksne			

VEEBRUAR

2	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer	6	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer
3	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer	12	EMV Suusa-O/sprint	Holstre-Polli
4	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer	13	EMV Suusa-O/tava	Holstre-Polli
5	EOC, JWOC, EYOC, WMOC	Lillehammer			

MÄRTS

22	SkiO WOC	Tälldalen	25	SkiO WOC	Tälldalen
23	SkiO WOC	Tälldalen	26	SkiO WOC	Tälldalen
24	SkiO WOC	Tälldalen	27	SkiO WOC	Tälldalen

APRILL

1	Siseorienteerumise seeriav. etapp	Võru või Sõmerpalu	16	MTBO MK-etapid	Ungari
2	Karjalaskevõistlus	Sõmerpalu		52. Jüriööjooks	Keila
	Sõmerpalu valla AV öises sprindis	Sõmerpalu	17	MTBO MK-etapid	Ungari
3	Lihavõtte lühirada	Sõmerpalu	23	Tartu Kevad	Kaiu
8	Põlva MK MV öine	Väraska Sanatoorium	24	Tartu Kevad	Kaiu
9	XXI Peko Kevad	Korela-Kitsemäed	29	Ilves-3	Selgise
10	XXI Peko Kevad	Korela-Kitsemäed	30	Ilves-3	Selgise
15	MTBO MK-etapid	Ungari			

ÜLDKOGU

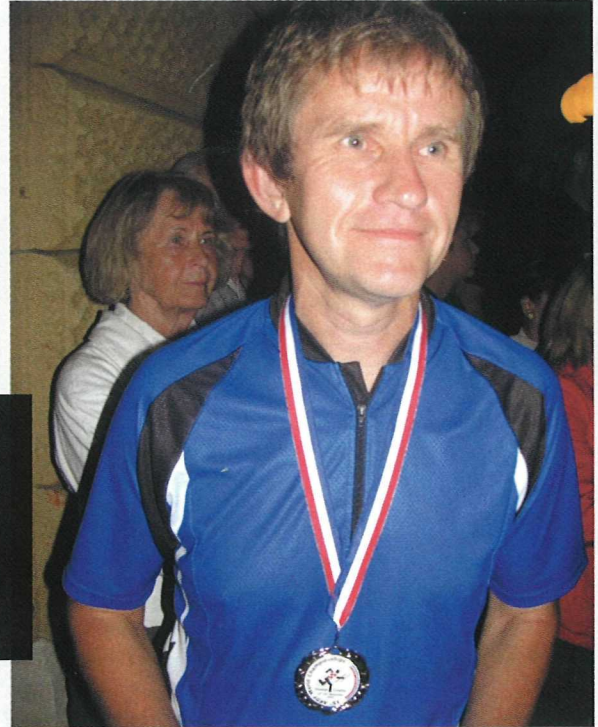
EOL üldkogu

20.-21. novembril 2010 Holstre-Polli Tervisekeskuses.

EST-LAT projekti raames toimub reede, 19. novembri õhtul ja laupäeva, 20. novembri ennelõunal võistluste korraldajate ja volinike koolitus.

Andres Talver - peilimisjooksu maailmameister

Horvaatias, Opatijas toimunud ARDF (Amateur Radio Direction Finding) MMilt tuli Eestisse M50 vanuseklassi 3,5 MHz sagedusalas toimunud peilimisjooksu maailmeistri tiitel, mille võitis Andres Talver. Võistlus toimus lausvihmas ja väga raske läbitavusega maastikul.

144 MHz sagedusalas toimunud peilimisjooksul sai Talver hõbedase autasu ja seda vaatamata loosiõnne puudumisele, mis tähendas startimist esimesest grupist ja konkurentidele raja lahtijooksmist.

Eesti meeskond koosseisus Andres Viira, Kalle Kuusik ja Tarmo Gede oli M40 klassis 3,5 MHz sagedusalas riikide arvestuse kokkuvõttes 8. ja 144 MHz kokkuvõttes 13. Naistest oli Aari Talver N35 vanuseklassis 3,5 MHz rajal 20.

Sel aastal oli MM-il hajutuse suurendamiseks esmakordselt pandud korraga maha kaks rada nii, et osa vanuseklasse jooksis 144 MHz ja teised 3,5 MHz bändis. Võistlusel oli omapärane see, et jooksukaardid avalikustati kõigile enne starti, mis võimaldas külma peaga viia läbi võimaliku raja trajektoori analüüsi ning aru saada, kus nendel kõrgusjoontel on ees suuremad mäed. Lisaks oli kaardile trükitud ka stardi ning finiši asukohad ja reglemendiga määratud tsoonid, kus majakaid ei või asuda. Samasugused eelmärgitud kaardid anti pihku kõigile ka stardis ning enne rajale minekut jäi endal ainult kaart aluse peale panna või orienteerujate kombel kokku murda, nagu seda tegi rootslaste hõbe M40 kategoorias Håkan Melin.

Esimese jooksupäeva hommikul teatati pärast pikki vaidlusi ja erinevaid varasemaid otsuseid, et kõik GPS seadmed on seekord metsas lubatud. Kas see nüüd kedagi õnnelikuks tegi, ei tea, kuid vähemalt oma teekonda võimaldas see jälgida küll. Treeninguga paralleelselt toimus ka esimene pimedate rebasejahi MM.

Kokku osales 15.-17. septembril peetud võistlustel 384 võistlejat 11 vanuseklassis. Kohale saabusid 34 riigi esindajad. 16-s ARDF MM toimub 2012. a Serbias.

Peilimisjooksu rajal toimuvast saab aimu kõige paremini MM tiitli võitnud Andres Talveri kommentaaridest:
"Stardis keegi jookseb K-punktist tagasi, hiljem selgub, et õige möte.

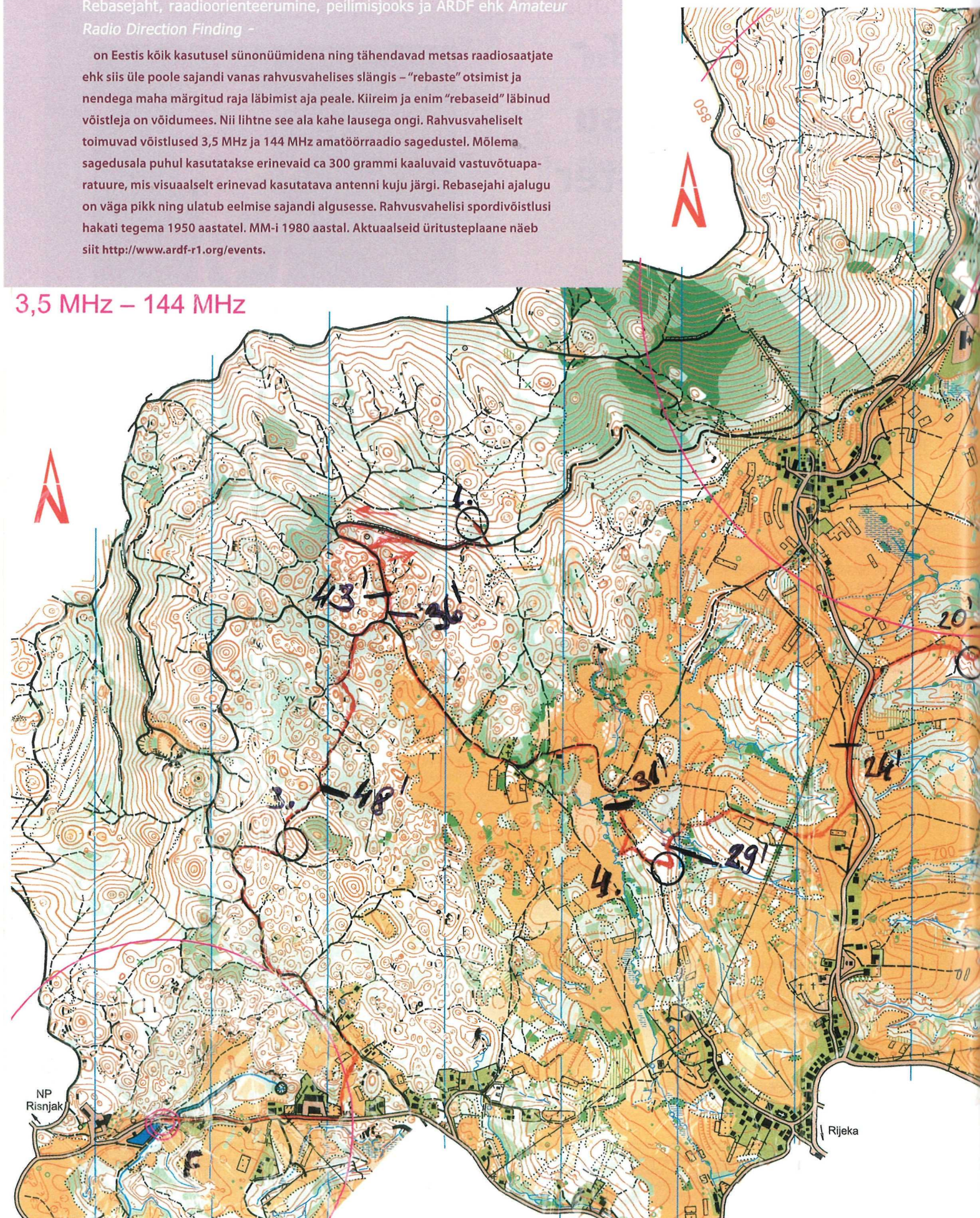
Esimesed minutid – jubedalt kallab vihma, kuid kuna mõni koht on veel kuiv, ei taha rohelisse võssa hüpata. Peilingud näitavad kõik finiši suunas ja koridori suunas pole midagi.

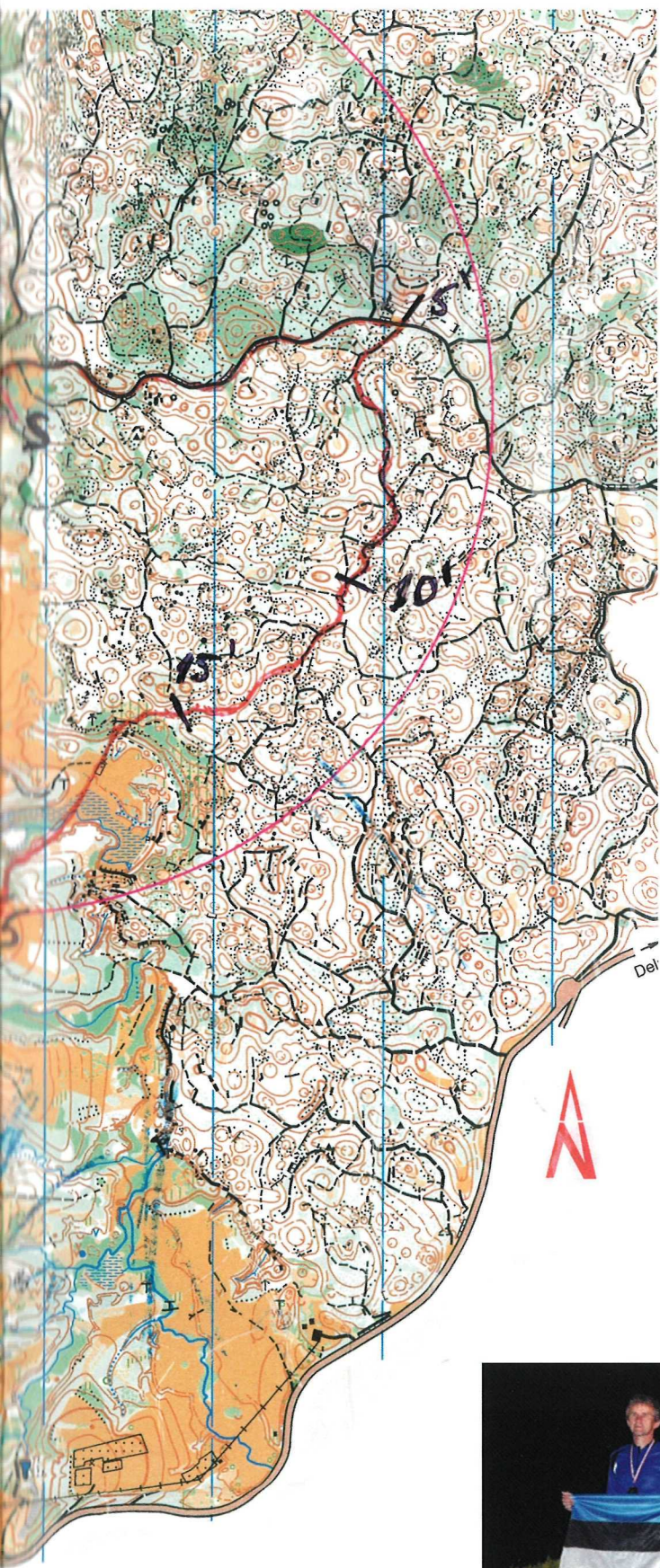
5. minutil on selge loogika, et tuleb paremale, koledasse võssa sukelduda. See on raskesti läbitav, savine, kivi- ja kivikülviga padrik. Liigun väga aeglaselt.
15. minuti alguses rebib oks minu 20 aasta vana steklograafi ja see lendab ei tea kuhu. Nii on siis selleks korraks teaduse tegemisega peilingute tõmbamisega ühelt poolt! Mõtlen, et algus on niikuinii kehvasti läinud ja nagu tavaliselt, ei tule ka sel korral mõlemal päeval normaalset tulemust. Ronin läbi võsase sätkoru ja jõuan veel enamvähem suuna võtta ning panen asimuudi peale. Edasi juba mäest alla „rebase“ poole. Nõlv on kaetud rinnuni ulatuvate sõnajalgadega, valin liikumiseks võsvariandi. All oja ääres on meeletu padrik. Sean eesmärgiks jõuda mäel oleva lagedani. Jõuan enne tsükli algust küll võsast välja, aga ees ootab üle poole põlve ulatuv lamandunud rohi.
20. minut. „Rebane“ lõpetab töö siis, kui olen jõudnud tippu. Õnneks ei pea mina täna esimesi jälgi tegema! Veidike ringivaatamist ja käes ta ongi! Vett kallab jubedalt, pole just mõnus olla märg nagu kalts. Annan minna nii kuis jõuan, et kiiremini selleks aastaks rebaste jahtimisele joon alla tõmmata. Mõtlen, et esimene päev läks ju superhästi!
24. minut. Maanteel 4. „rebase“ kuulates tuleb see kõva pauguga, järelikult tuleb joosta täiega, sest järgmises tsükliis peaks jõudma ära võtta. Nüüd olen taas ka kaardis, pärast 5. minutit esimest korda! Asimuut peale, mäest alla ja mööda mahatallatud rohtu edasi jõuan nõlva alla siis, kui 4. tööle hakkab.
29. minut. Üles ja käes ta ongi, sest kohtunik seisab seal juures püsti ning hoiab vihmavarju pea kohal. Kuidagi kähku tuli see kätte. Enesetunne paraneb ja panen edasi. Üritan minna üle lageda, aga all orus on lai oja, mida ei hakka ületama. Kohtan seal võsase hiinlast, korealast ja ühte laia kaabuga venda. Hea valik vihma vastu! Tulen üles tagasi ja liigun mööda aimatavat rada 1. suunas. Kihutan nagu jõuan teeristini, aega rebase töö alguseni jääb

Rebasejaht, raadioorienteerumine, peilimisjooks ja ARDF ehk *Amateur Radio Direction Finding* -

on Eestis kõik kasutusel sünonüümidenä ning tähendavad metsas raadiosaatjate ehk siis üle poole sajandi vanas rahvusvahelises slängis – “rebaste” otsimist ja nendega maha märgitud raja läbimist aja peale. Kiireim ja enim “rebasteid” läbinud võistleja on võidumees. Nii lihtne see ala kahe lausega ongi. Rahvusvaheliselt toimuvad võistlused 3,5 MHz ja 144 MHz amatööradio sagedustel. Mõlema sagedusala puhul kasutatakse erinevaid ca 300 grammi kaaluvaid vastuvõtuaparatuure, mis visuaalselt erinevad kasutatava antenni kuju järgi. Rebasejahi ajalugu on väga pikk ning ulatub eelmise sajandi algusesse. Rahvusvahelisi spordivõistlusi hakati tegema 1950 aastatel. MM-i 1980 aastal. Aktuaalseid üritusteplaine näeb siit <http://www.ardf-r1.org/events>.

3,5 MHz – 144 MHz

paarkümmend sekundit ja ei riski sealt kuhugipoole liikuda.

36. minut. Tsükkel algab, jooksen edasi, pill näitab paremale tagasi, piki nõlva (õigemini piki seina) üles. Selge, et jälle ei jõua kohale. Kuulen, et üleval joostakse mööda teed allapoole, järelikult ei saa enam palju maad olla. Ronin teele ja jooksen edasi lootuses, et ehk märkan kohta, kust on teele tulnud. Leiangi rajalt libisemisjälje. Kiirelt üles mäkke, sealt jookseb jaapanlane vastu ja noogutab rebase suunas.

39. minut. Käes pool minutit enne tsükkli algust! Annan minna mööda teed, kurve peal kohtan Andres Viirat. Ta ütleb midagi, aga ma ei kuulnud. Jään seisma, kuid samas tundub, et tuleb tuld anda, sest vaevalt ma aidata saan, tal ju teine laineala.

43. minut. Saan 3. „rebase“ suuna peale ja sukeldun teerajalt võssa, teadmata jälle täpselt, kus olen. Enne järgmist tsükli näen teisigi aega parajaks tegemas.

48. minut. 3. alustab, jõuan poole töö ajal kohale, aga olen jälle kaardilt kadunud! Õnneks on finišis majakas, mis töötab pidevalt. Jooksen mööda metsateed, üks, teine ja kolmaski rada läheb peelinguga samas suunas aga tundub, et ei tõmba kohe kuidagi sinna võssa. Jõuan lagedale, sealt paremale läbi saekaatri asfaldile ja varsti finiš paistabki.

54. minut. Finiš. Vihma valab endiselt, kuid ole sa nii märg kui tahes, üks sponsori poolt pakutud õlu maitseb väga hästi! Vahtetan riided ja lähen vaatan finišis, kuidas teised lõpetavad. Kuigi arvuti näitab, et olen liider, ei tundu just eriti lootust olevat etteotsa jääda. Siis saabub esimese päeva võitja Mykola Ivanchykhin Ukrainast, kes startis suhteliselt viimases stardigrupis, surub kätt ja ütleb, et ei suutnud mulle midagi vastu panna. Siiski ei uskunud ma eriti, et võidan ja sõitsin esimese bussiga hotelli.”

Kokkuvõtteks sobib siia lisada MM individuaalmedalite kokkuvõtte, kus Eesti asub tubliil 5. kohal:

Riik	Kuld	Hõbe	Pronks
UKR	10	3	2
RUS	6	8	5
CZE	3	1	5
HUN	2	-	-
EST	1	1	-
SVK	-	3	1
BLR	-	2	1
LTU	-	2	-
SWE	-	1	1
CRO	-	1	-
GER	-	-	2
NOR	-	-	2
BUL	-	-	1
KAZ	-	-	1
USA	-	-	1

TARMO GEDE, Eesti Raadioamatöörde Ühingu raadioorienteerumise toimkonna esimees

Nimi, võistlusklass, klubi

Tarmo Klaar

M 35

OK Ilves

Sünnipäev, elukoht, perekond

16. mai, elukoht Keila lähedal
Kulna külas. Naist, lapsi ei ole.
Abielus orienteerumisega. Eluviis
– orienteerumine.

Haridus, amet

Tehnikateaduste magistrikraad
Tallinna Tehnikaülikoolist
arvutite- ja süsteemitehnika
õppesuunast.

Töökoht: tööpäeval Elisa Eesti

ASis projektijuht-analüütik,
ülejäänud aja OÜ Tak R&Ds (ehk
Tak-Softist).

Suvejooksul 2009

Milline näeb välja sinu tavaline tööpäev?

Tavalised tööpäevad on erinevad, ühtset ja rutiinset päevakava mul ei ole. Nagu enamikel kontoritöötajatel, tuleb päeva alustada tööle sõiduga. Kuna olen rohkem õhtune inimene, siis hommikul läheb käimatõmbamiseks rohkem aega. Sellel aja saab täita lihtsamatele kirjadele vastamisega ja päeva planeerimisega. Tööpäeva sisu sõltub sellest, kui mitme ja milliste projektidega parasjagu tuleb tegelda ja millises staadiumis need on. Igapäevasesse tööpäeva kuulub e-kirjade saatmine ja neile vastamine, mõnedel koosolekutel osalemine ning projektidega seotud inimestega suhtlemine. Kui käsil on mõni uudsem ja tehnilisem projekt, tuleb ennast kurssi viia vastava teemaga sügavuti ja suhelda erinevate arendajate ning spetsialistidega.

Tavaliselt on minu juhtida rohkem tehnilist tausta vajavad arendusprojektid Elisas. Projekti alguses tuleb analüüsida tellija tegelikke vajadusi ja leida sobivad (tehnilised) lahendused, arendajad ning spetsialistid, kes töö lõpuks teostavad. Olenevalt projektist, tuleb kaasata lisaks Elisa sisemistele spetsialistidele väliseid arendajaid partnerfirmadest. Kui eesmärk on teada, siis tuleb hoolitseda projekti elukaare eest ehk viia arendused lõpuni, testida, dokumenteerida ja lõpuks teenus üle anda tellijale kasutamiseks. Ise eelistan projektides kasutada rohkem agiilseid meetodeid, kuna väga tihti ei ole võimalik meil kõiki nüansse kohe projekti alguses ette näha.

Koju jõudes tegelen paar tundi oma ettevõtlusega, vastan isiklikele kirjadele, võtan vastu telefonikõnesid võistluste korraldajatelt või siis proovin koduste töödega hakkama saada. Õhtud, eriti talvel, saab sisustatud uute arendustega, mis on tavaliselt seotud orienteerumisega. Ega palju rohkemaks aega ei jää.

Orienteerumine Sinu elus?

Oma esimese kaardi ja kompassiga metsaskäigu tegin 25. septembril 1986. aastal Tartu neljapäevakul. See toimus Tartu lähistel lhastes, kuhu ma läksin koos paari klassikaaslasega. Nema käisid suusatrennis, aga suvel oli osa treeninguid asendatud neil orienteerumispäevakutega. Järgmisest aastast sai minust järjepidev Tartu päevakutel käija ja oma esimese päris võistluse tegin 1987. aasta septembris Liival, kus osalesin Ilves GPI klassis M13. Noorena, käisin kooliajal Tartus kergejõustikutreeningus, kuid orienteerumine on omandatud omal käel ja tollal ilmunud kirjanduse abil.

OK Ilvese klubisse astusin 1990. aasta kevadel ja alates sellest olen andnud oma panuse võistluste korraldamisse. Esimest korda olin korraldajana 1990. aastal Ähijärve Ilvesteate rajabrigaadis. Viimased 15 aastat on ajavõtuga seotud tegevused põhiliselt minu kanda.

Võitsid 2010. a Orienteeruja rajameistrivõistluse. Sinu töö paistis silma väga

põhjaliku spikeripoolse töö arvestamisega. Kas oled olnud mõnel võistlusel "päris" rajameister?

Väike kogemus mul radade tegemisega on. Kooliajal sai vanadele Ilvesteate kaartidele erinevaid radu planeeritud sahtlisse. Viimasel 4–5 aastal olen teinud igal aastal mõne päevaku raja Tallinna Kompassile. Samuti teen traditsioonilise igakevadise o-õhtu raja Elisa töötajatele.

Teadmisi kommentaatori vajaduste kohta olen aga saanud Eestis korraldatud tiitlivõistlustelt, eriti nendelt, kus on käinud spikeriks Jørn Sundby Norrast ning suurvõistluste online- ja TV-ülekandeid jälgides. Seni ei ole meil Eestis väga arvestatud spikeri vajadustega ja tehniliste võimalustega. Enamikul juhtudest saab planeerida raadiopunktid alles pärast seda, kui rajad on juba planeeritud ja trükitud. Siis aga ei ole enam võimalik saada infot rajal toimuvast soovitud kohast. Kontrollpunkt, mida läbivad olulised klassid, võib olla sellises kohas, kuhu on raske ligi pääseda või on seal tehnilised tingimused väga keerukad. Eestis on enamik punktiobjekte negatiivsetel pinnavormidel. Sügaval augus võib olla aga võimatu saada sidet võistluskeskusega või tugijaamaga. Või on punktid küll sobivas kohas, aga olulised klassid läbivad erinevaid punkte. Siis oleks vaja kasutada rohkem saatjaid, mis omakorda tähendab, et raja teistest osadest online-vaheaegu ei saa.

Rajameistrivõistluse raja tegemist alustasin eelkõige spikeri vajadustest lähtuvalt. Aluseks võtsin IOFi poolt

2000. aastal vastu võetud nn Leibnitsi konventsiooni. Teiseks arvestasin Eestis olemasolevate tehniliste võimalustega. Hetkel on võimalik metsast spikerile andmeid saata kahe raadiosidel põhinevat saatjaga ja ühe 500m kaabliga. Et näidata orienteerujaid publikule, planeerisin ühe punkti võistluskeskuse lähedusse. Sellist läbijooksu võistluskeskusest on praktiseeritud viimastel orienteerumisjooksu MMidel ja MKdel publiku ja meediahuvi tõstmiseks. Minu planeeritud punkt oli 200 m finišist ja sealt sai toodud tähistatud lõik läbi võistluskeskuse. Punkti oli planeeritud kaabliga ühendus, et spikeri ekraanile tuleks info läbijooksu võistleja kohta võimalikult kiiresti ja temal oleks võimalus teavitada pealtvaatajaid hetke seisust. See lahendas ka ühe joogipunkti probleemi – tähistatud lõigu lõppu sai panna jootjad ja lubada sinna võistlejate oma jookke viia.

Kommentaatori(te)l on vaja näha sündmusi natuke ette, st neil peaks olema info võistleja kohta enne seda, kui ta ilmub rahva ette. Üks radio-KPdest tuligi seetõttu paigutada umbes 500–700 m enne finišit. Nii saab spiker informeerida pealtvaatajaid, kui kohe-kohe metsast välja tulev võistleja jookseb heale kohale.

Kolmas radio-KP sai valitud selliselt, et see oleks umbes poolel teel enne läbijooksu. See annaks infot võimalike liidrite edenemise kohta enne poole raja läbimist.

Online-punktideks valisin sellised kohad, mis oleksid maastikul kõrgemal (eriti oluline on arvestada levi tingimustega

mobiilsidet kasutatavate punktide korral) ja mis ei oleks teedest väga kaugel (et saaks seadmeid ilma suurema vaevata punkti toimetada). Online-punktide korral mõtlesin ka sellele, et neid saaks kasutada ka teiste klasside radadel.

Kindlasti oleks saanud teha paremaid ja mitmekülgsemaid orienteerumistehnilisi etappe. Kuna maastikul oli väga tihe teedevõrk, siis ühte väga pikka orienteerumisetappi mina ei leidnud. Üle 1,5km etapi korral hakkasid mul teejooksu variandid "tööle" kohe ja krossijooksu rada ei tahtnud ma teha.

Kuidas suhtuvad orienteerumisse su pereliikmed, töökaaslased ja sõbrad?

Pereliikmed on harjunud, et ma teen üle 100 stardi igal aastal ja lisaks veedan 2 nädala jagu päevi metsades võistlusi

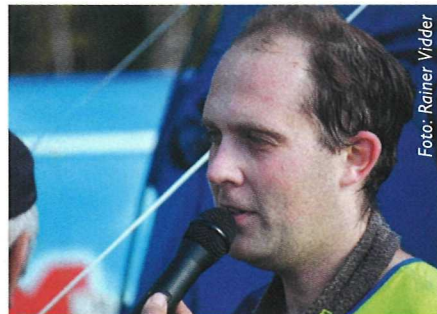

Foto: Rainer Vidder

Suunto Games 2010

korraldades. Tööl on samuti suhtumine positiivne. Päris paljud käivad päevakutel ja mitmed külastavad suuremaid võistlusi. Igal kevadel olen organiseerinud nädal enne Tallinna neljapäevakute algust ühe orienteerumisõhtu Elisa töötajatele. Osalejaid on tavaliselt üle 30 olnud ja üritusega on väga rahule jäädud.

Milline on sinu suurimat orienteerumiselamust?

Tegelikult pakuvad paljud võistlused mulle jätkuvalt suurt orienteerumiselamust. Üheks huvitavamaks o-võistluseks oli 2007. aasta Tšehhi Bohemia 5-päeva jooks oma liivakivist kaljumaastikega. Esimesed kaks päeva kuluvad õppimisele, et aru saada, kuidas sellisel maastikul õigeid teevalikuid teha.

Mida pead oma elu sportlikuks tippsaavutuseks?

Tiitlivõistlustel põhiklassides ma kõrgeid kohti saavutanud ei ole. Tüüpilise rahvasportlasena tunnen heameelt, kui olen saanud teha hea jooksu oluliste vigadeta ja seljatanud oma konkurendid.

Mille üle oled õnnelik?

Olen endale leidnud sobiliku harrastuse ja saanud ennast realiseerida selle spordiala kaudu.

Kas sinu suveplaanidesse kuulub ka mingi kindel orienteerumisüritus, millest alati osavõtad?

Jukola teatejooks on mul alati kalendris ära märgitud. Igal aastal plaanin osaleda ühel-kahel mitmepäevasel orienteerumisvõistlusel mõnes (lähil)välisriigis, korduvalt olen jooksunud O-aringil, FIN5-I, Kapa-3-I. Loomulikult võtan osas Eestis toimuvatest suurematest võistlustest: Suvejooks, Suunto Games, Koprakarikas, EMVd jne.

Kas ja milliseid harrastusi Sul veel on lisaks orienteerumisele?

Minu teised harrastused on seotud mingil viisil orienteerumisega. Kirjutatud erinevad programmid või elektroonika arendused on enamus leidnud väljundi orienteerumisvõistluste juures. Pilte ja filme olen teinud, aga viimasel ajal nende töötlemisele aega ei kipu jääma ja materjal ootab paremaid aegu.

Kas loed ja/või tellid ajakirja Orienteeruja? Kui Sinu töökohta tellida Orienteeruja, kas see leiaks lugejaid? Kas Orienteeruja on huvitav ajakiri? Kus ja kas peaks Orienteerujat veel levitama, milliseid teemasid (rohkem) käsitlema?

Olen kauaaegne Orienteeruja tellija, juba ajalehest alates on orienteerujate häälekandja minu postkasti tulnud. Ajakiri Orienteeruja sai üheks aastaks tellitud ka töökohta. Väike ohoo-efekt oli, et selline ajakiri on olemas. Eks seda sirvisid ka need, kes muidu orienteerumas ei käi, aga püsilugejaid see eksperiment ei toonud. Ajaviitekirjanduseks kvalifitseerus see aga küll.

Peaaegu kindel, et Orienteeruja paberajakirjana on viimastel aastatel näidanud väsimuse märke. Numbrid ilmuvad hilinemisega ja mitmed artiklid/teemad on juba varem läbi loetud blogidest. Ajakirja hilinemisest tingituna ei oma võistluskuutsete avaldamine muud mõtet kui ajakirja toetamine. Samuti on langenud tellijate arv. Võib-olla on nüüd aeg küps areneda paberajakirjast nn uue meedia keskkonda? Internetis saaks avaldada materjali jooksvalt, siduda võistluste muljeid mitmete päris heade orienteerujate blogidega, tuua juurde kvaliteetseid pilte, videosid ja multimeediaal põhinevaid analüüse. Loodetavasti paranevas majanduskeskkonnas võiks saada keskkonna haldamiskulud kaetud

Foto: Harry Veide

EOC 2006 Tartus. Tarmo ja Lembitu Kuuse sprindi finaalis.

reklaamist või osaliselt nn orienteerujate maksust.

Keda võiks intervjuuerida Vösast väljas rubriigis? Millise rubriigi või kelle artikli loed esimesena läbi?

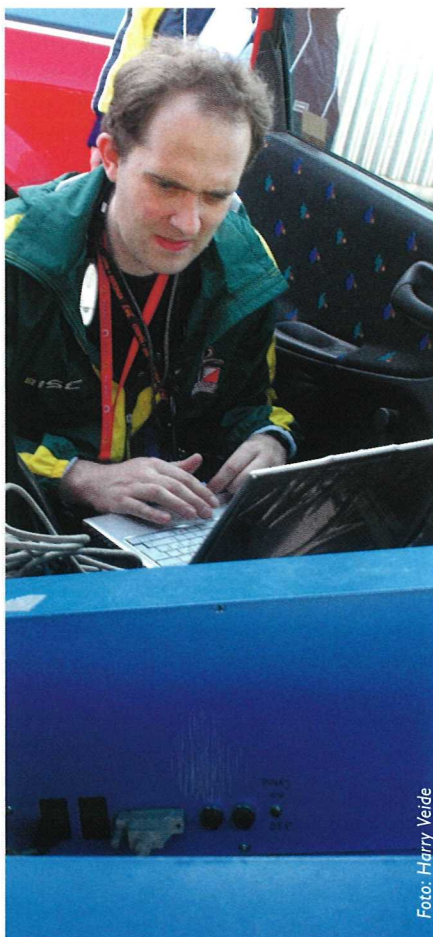
Varem lugesin esmasena läbi presidendi veeru, nüüd siis juhatuse esimehe mõtted. Lemmikrubriiki ei ole, tavaliselt loen lõpuks kõik artiklid läbi.

Aktiivseid metsajooksjaid, keda ei ole veel vösast välja rubriik tutvustanud, on palju. Meil on ju ka mitmeid toetajatest orienteerujaid kes otseselt või kaudselt toetavad meie spordiala. (Lauri Lahtmäe, Tauno Piirikivi jne.)

Milline on sinu arvates praegu Eesti orienteerumiselu olulisim probleem?

Väsimust on näha. Võib-olla ka mugavust. Inimesed käivad (veel) orienteerumas ja on enam-vähem rahul pakutavaga. Võistluste korraldamine on aga jäänud väheste aktivistide õlgadele. On mõningaid erandeid, aga uusi inimesi uute ideedega ei näe peale tulevat.

Samas on arenemas erinevaid liikumisharrastusi, mis on huvi tekitanud ka orienteerujates. Kuna harrastustele kulutatav aeg on piiratud, eriti vabad nädalavahetused hooaja sees, siis te-

EOC, enne sprindi eeljookse.

hakse mugavamaid valikuid või valitakse atraktiivsem üritus.

Orienteerumise populaarsus on pärast 1990ndate aastate alguse langust olnud tõusuteel. Kasutusele on võetud elektrooniline märkesüsteem, kaardid on täpsemad ja internet on orienteerujate igapäevane infoallikas. Samas on võistluste visuaalne pool minu arvates isegi taandarenenud. Vähestel võistlustel on märgata, et vaeva on nähtud klientide veelgi paremaks teenindamiseks.

Kandepinna suurendamiseks peaks rohkem koostööd tegema koolidega. Koolikaarte on tehtud eri projektide raames, kuid ainult mõnedest koolidest on tulemas noori orienteerujaid. Kui vaadata kas või EKSL orienteerumisvõistluse protokoll, on seal esindatud ainult kümmekond kooli. Koolikaarte on aga tehtud kordades rohkem... Vaja oleks õpetajatele ja lastele metoodiliselt korrektseid materjale lisaks juba soetatud inventarile.

Isiklikult ei poolda ma aasta tagasi üldkogul (kiiruga) vastu võetud otsust uue maksu kohta. Eriti selle teostuse viisi, et see on seotud orienteerujate kalendriga. Tõsi, et see on aidanud täita EOLi eelarve auke ja selle abil on saanud koondised osaleda tiitlivõistlustel, aga see maks ei ole kasvatanud orienteerumise mainet laiemalt. ▶

XXII SUUNTO GAMES toimus Kadajal

Rahvusvaheline 2päevane orienteerumisjooks Suunto Games oli OK Põlva Kobrase korraldada juba viies kord. Esimest korda viisime võistluse läbi 1988. aastal Mammastes, siis 1990. aastal Värskas, 2002. aastal Kärsal, 2005. aastal Taevaskojas koos *Euromeefinguga* ja sel aastal siis Põlva linna lähedal Kadajal.

Nikolai Järveoja

Seekordne maastik oli paljudele tuttav, sest varem aastatel olid siin toimunud paljud Eesti meistrivõistlused ja klubi enda Koprakarikas. Kompassiomaniikud selgusid 52 võistlusklassis. Osavõtjaid 627, lisaks eestlastele veel Lätist, Rootsist, Venemaalt, üle saja osaleja Soomest ja esindaja oli ka Islandist.

Teist võistluspäeva alustati viitstartidega, kus tavaraja võitjad startisid esimestena ja nende

järel järgmised, vastavalt sellele, kui suur ajaline kaotus oli esimesel päeval

Põhiklasside esikolmiku kohtadele toimus nauditav duell. Meeste eliidis tõusis kolmandalt kohalt võitjaks Kristo Heinmann Ilvesest. Teine koht kuulus Läti klubi Grundzāle esindajale Artūrs Pauliņšile (-17 sekundit) ja kolmas koht Timo Sillale Võrust (-24 sek.).

Ka naiste põhiklassis vahetus teisel päeval liider. Venelanna Jekaterina Popovitš Pihkva klubist tõusis tugeva jooksuga neljandalt kohalt võitjaks. Merike Vanjuk (OK Kape) kaotas

HATIKU-KADAJA

orienteerumiskaart

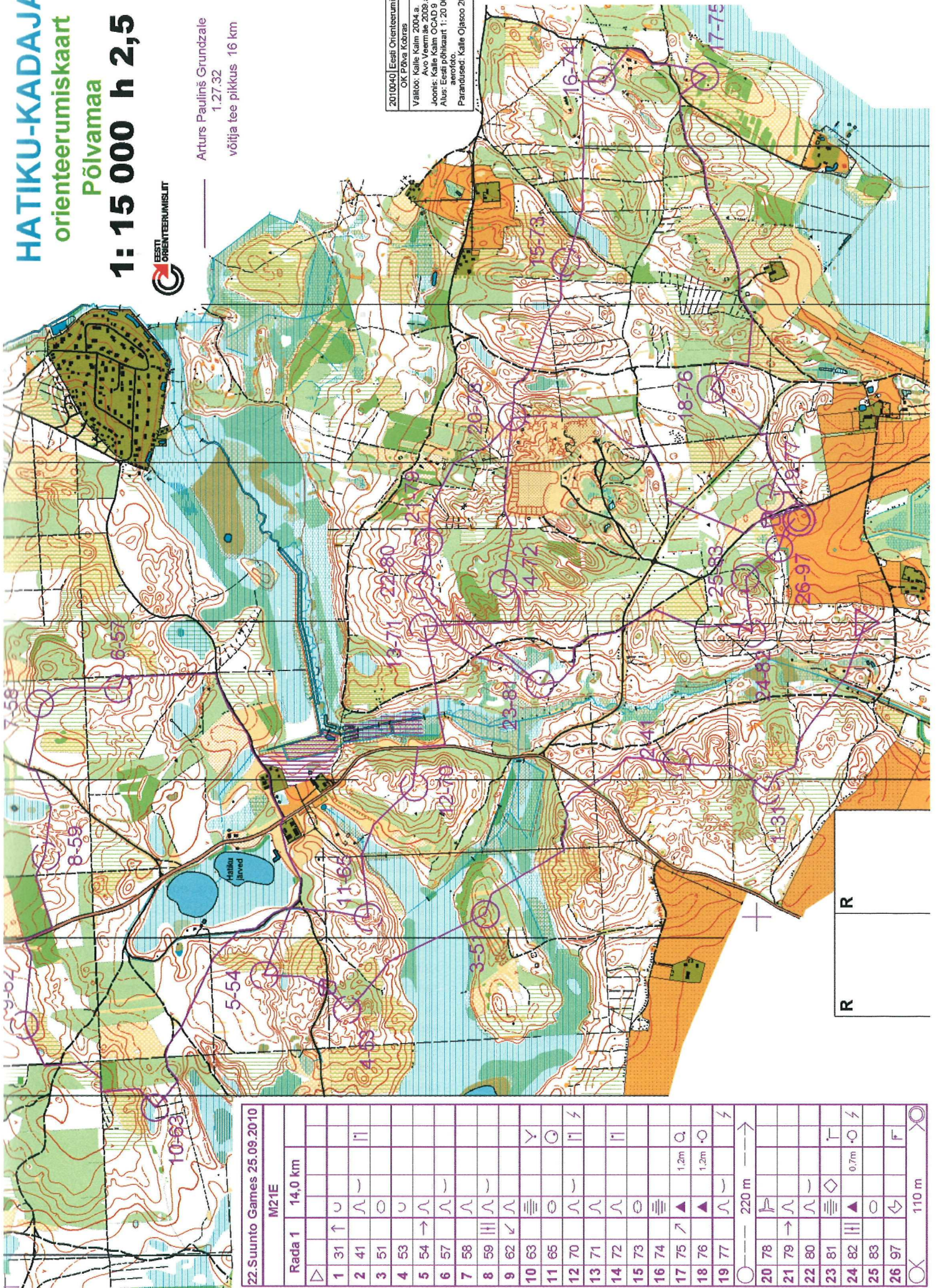
Põlvamaa

1: 15 000 h 2,5

Arturs Pauliņš Grundzāle
1.27.32
võitja tee pikkus 16 km

2010040 Eesti Orienteerumisklubi
OK Põlva Kobras
Valitöö: Kalle Kalm 2004 a.
Joontöö: Kalle Kalm 2009 a.
Alus: Eesti põhikaart 1:20 000, aerofoto.
Parandused: Kalle Ojasoo 2010. a.

22. Suunto Games 25.09.2010

M21E	
Rada 1	14,0 km
1	31 ↑
2	41 ↘
3	51 ○
4	53 ○
5	54 →
6	57 ↘
7	58 ↘
8	59
9	62 ↙
10	63 ≡
11	66 ○
12	70 ↘
13	71 ↘
14	72 ↘
15	73 ○
16	74 ≡
17	75 ↗ 1,2m
18	76 ▲ 1,2m
19	77 ↘
○ --- 220 m --->	
20	78 ↘
21	79 →
22	80 ↘
23	81 ≡
24	82 ▲ 0,7m
25	83 ○
26	97 ↙
○ --- 110 m --->	

23 sekundit ja Kirti Rebane (Saue Tammed) 2 minutit ja 33 sekundit. Jekaterina hoiab Venemaa edetabelis 9. kohta ja tuli segateates Venemaa meistriks. Juunioride parimad Tauno Tiirats Ilvesest ja Adele Puusalu Põlva Kobrasest suutsid oma liidrikohta kaitsta.

Mis oli veel positiivset peale sooja ja päikesepaistelise ilma?

Rõõmustas arvukas osavõtt, seda just vanemates klassides. Põlva linna lähedasele, suurepärasele orienteerumismaastikule oli rajameister Kalle Ojasoo planeerinud enamuste võistlus-

klassidele väga sobivad rajad. Tavaraja M21E rada oli täpselt selline, nagu oli planeerinud Orienteeruja rajameistrivõistluste võitja Tarmo Klaar. Maastiku kolm online-kontrollpunkti toimusid ja andsid infot võistluse kommentaatorile. Samuti kuvati tulemused võistluste veebileheküljel.

Kaardid oli trükitehniliselt väga hästi tehtud. 15tuhandelisel kaardil polnud näidatud visire ja vanu metsaväljaveoteid, mis parandasid veelgi kaardi loetavust.

Leidsime palju toetajaid. Paljudele oli meeldiv pärast finišijoone ületamist Premium jäätist maitsta ja Värska veega janu kustutada.

Täname toetajaid: Suunto OY, Printcenter AS, Tallinna Külmoone AS, Bostik AS, Craft, Põlva Agro OÜ, Värska Vesi AS, Maxim Spordijogid, Mayer, Põlva vald, Eesti Kultuurkapitali Põlvamaa ekspertgrupp. Eriline tänu ILMATAADILE!

Järgmise aasta sügisel toimub Suunto Games Võrumaal, Osulas.

Müüdimurdjad: GPS-KAARDISTUS

Timo Joensuu, Suunnistaja 5/2010

Tõlkis Tõnis Haldna

Kas GPS-seadme abil kaardistamiseks on vaja kalleid ja keerulisi instrumente? Hoopiski mitte. Eelmisel suvel püüsin viimast välikaardistust klassikalise välitöömeetodi järgi, kuid tänaseks on pliiatsid, kustutuskumm, alusplaadid ja kiled, sammude lugemised ja pikad õhtud arvuti taga ajalugu. Üks hommikupoolik seadmete testimiseks ja muut on murtud! GPS-kaardistus ei ole kallid ja seadmed on võimalik saada töökorda väheses vaevaga.

Otsustasin tellida harrastuskaardistamise kaardistusprojekte silmas pidades 12tollise puuetundliku ekraaniga sülearvuti. Tegin ostu „põrsas kotis“ stiilis netipoest, kuid ost osutus tegelikkuses kullatükiks. Kodukasutuseks ja tugitoolis surfamiseks mõeldud minisülearvuti muutus hetkega välikaardistaja ülivõimsaks täppistöövahendiks.

Ajakulu suunas tehnilisele trikitamisele?

Kõike muud. Ilma täpse asukohainfotoga ei ole kaardistamine võimalik. Head aluskaarti omades kulub välikaardistajal klassikalisel meetodil kaardistades küllalt palju aega enda täpse asukoha määramiseks ja kõigkõimaliku moodistustöö tegemiseks.

GPSi ja puuetundliku ekraaniga sülearvuti koostöös vabaneb välikaardistaja ebaolulisest asukoha määramisest peaaegu täielikult. Paiknemise asukoht on kogu aeg sülearvuti ekraanil näha ja kaardistaja võib ise keskenduda täielikult põhitegevusele – maastiku tõlgendamiseks kaardile. Lisaks saab selle meetodi abil oluliselt aega kokku hoida, sest pärast välitööd jääb nn. „kameraaltööde“ osakaal arvuti taga pea olematuks. Täielikult siiski vormistustöödest loobuda pole võimalik, sest soovivat on siiski mõned kohad rahulikes tubastes tingimustes, suuremal ekraanil ja „tavahiirega“ üle korrigeerida.

GPS-seadme täpsus ei ole piisav?

Kaart koosneb vigadest, on kaardiasjatundjate arvamus. Arvamus peab kahjuks paika. Mida kehvemale aluskaardile kaart on joonestatud, seda rohkem objekte võib kaardil olla valedes kohtades.

Enamasti ei ole väiksemad asukoha ebatäpsused probleemiks, sest üldjuhul orienteeruja neid oma liikumiskiiruse juures ei märka.

Võimalikult täpselt määratud asukoha ja kvaliteetsete GPS-signaalide abil saame lõpptulemusena asukohateabes orienteerumiskaardi jaoks sobiva täpsusastme ehk ennekõike vigade arv välikaardistuse ajal vähened. GPS-seadmete vahel on suuri erinevusi, kuid õigesti valitud seadmete abil on võimalik saavutada ka ühemeetrine täpsus. Sellisest täpsusest piisab, et näiteks vana orienteerumiskaarti kaasajastades mitte eriti suure vaevaga korrigeerida objektide asukohavigu.

Alustasin eelmisel suvel orienteerumismaastiku kaardistamist klassikalisel meetodil ja kehvapoolset alusmaterjali kasutades. Juba kaardistatud maastiku külastus vahepeal hangitud GPS-seadmega löi mind tummaks – pea kõikide objektide asukohad tuli üle käia ja uuendada. Viieteistkümnest välikaardistuspäevast GPS-seadmega vaid ühel päeval suutsin tuvastada selgeid GPS-signaalide ebatäpsusi.

GPS-satelliidid paiknevad taeva lõunakaarel, seega ilmnevad Soomes kaardistustöid teostades suuremad ebatäpsused just mägede põhjakülgi kaardistades. Seevastu lauetel aladel ja lõunapoolsetel mäekülgedel võib seadme asukohamäärangut

reeglina uskuda. GPS-seadme vastuvõtja on siiski parima võimaliku signaali saamiseks soovitatav paigutada võimalikult kõrgele. Bluetooth ühendusega varustatud vastuvõtjat on lihtne paigutada sobivasse kohta, sest juhett vastuvõtja ja arvuti vahele ei ole vaja. Ise paigutasin vastuvõtja pealaele, mütsi alla, tagades sellega vastuvõtja pideva paiknemise kõrgel. Ühtlasi vältisin sellega spetsiaalse antenni kasutamist, mis oleks takistanud maastikul liikumist.

Aku võimsusest ei jätku maastikul töötamiseks?

OCADi ja GPSi kasutamine ei nõua sülearvutilt eriti palju võimsust. Maastikul töötades saab arvuti voolusäästurežiimi täielikult ära kasutada, vähendamata arvuti kasulikku võimsust. Arvutis on soovitatav sulgeda kõik ebavajalikud programmid ja lisaseadmed. Monitori heleduse võiks seadistada selliselt, et välitingimustes töötades saab monitoril kujutatust aru, samas aga liigset heledust vältides – monitor on päris suur voolutarbija.

Testitud seadmekomplekt ei vajanud mingit erilist lisatoite-seadet. Arvutikomplektiga kaasas olnud standardakust jätkus

Timo Joensuu poolt testitud seadmed:

NB! Arvutustehnika hinnad muutuvad kiirelt ja seetõttu võib aastavanuste hindadega leida turult nüüd juba veidi võimsamaid tooteid ja alltoodut ei pruugi enam üldse tootevalikust leida.

Sülearvuti

HP TouchSmart tx2
12-tollise puutetundliku ekraani ja elektroonilise pliiatsiga
Windows Vista Home Premium
Möödud: 30 x 21 x 4 cm
Kaal: ca 2 kg
Hind: 2009.a. suvel ca € 900.-

GPS vastuvõtja

G-sat BT 3595
Sirf III kiip
Bluetooth ühendusega
Möödud: 8 x 3 x 1 cm
Hind: ca € 60.-

OCAD programm

OCAD 8 – ei ole enam müügis
OCAD 9 professional ja 10 professional versioonid (Ocad 10 hind ca € 940.-)

Ilmastikukaitse

A3 kilekott orineteerumiskaardile
Leukotape
Hind kokku ca € 5.-

umbes neljatunniseks välitööks. Täispikka tööpäeva arvuti ühe akuga vastu ei pea, kuid isiklike kogemustele tuginedes, arvestades ka uue kaardistusmeetodi töövõimekust on see 4-tunnine tööpäev võrreldav ühe pika kaardistuspäevaga vanal, klassikalisel välikaardistusmeetodil.

Kui füüsiline ettevalmistus lubab pikemaid tööpäevi, siis saab tööpäeva pikendada veel väikese lisaakuga, mis sisaldus minu poolt soetatud arvutikomplekti hinnas. Veelgi pikemate tööpäevade tarvis võib soetada aga täiendava hinna eest lisaakusid.

Kas tavaline arvuti töötab välitingimustes?

Mõte tavalise arvuti viimisest metsa tundub esmapilgul õnnemänguna. Kuidas arvuti töötab niisketes ja muutuvates tingimustes ja kui veel vihma sajab? Kas peaks ostma kalli, välistingimustes töötamiseks ettenähtud arvuti?

Ainus võimalus on minna välistingimustesse seadmeid testima. Kuivades välitöö tingimustes töötasid seadmed väga hästi, vaid heledas päikesepaistes oli ekraani taustavalgus kohati veidi liiga pime ja vajas seadistamist. Pilvisema kuiva ilmaga toimisid seadmed sujuvamalt ja energiasäästlikult.

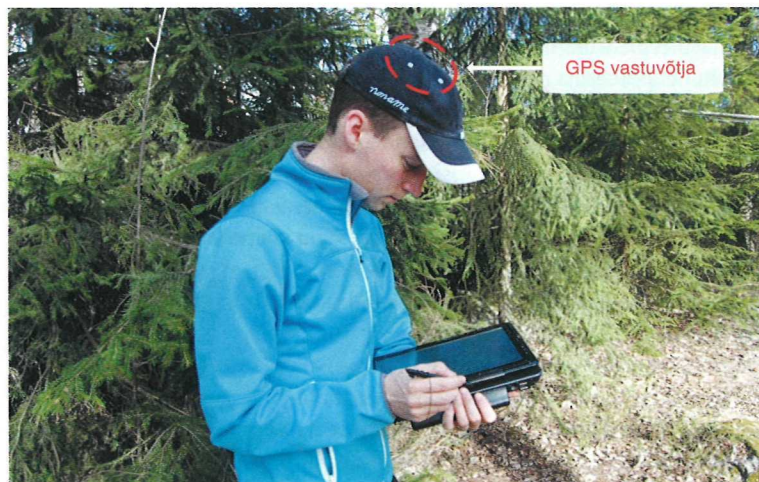
Klassikalist välikaardistusmeetodit kasutades on vihmaga töötamine ebamugav. Nii alusplaat kui ka sinna kleebitud paberid-kiled vettivad, juba tehtud joonisest võib osa käega hõõrdumisel tuhmuda või hoopis kaotsi minna. Ent kuidas töötab arvuti vihmaga? Paigutasin arvuti tavalisse A3-mõõtu orienteerumiskaardile mõeldud kilekotti ja teipisin kotiava kinni orienteerujatele tuttava Leukotape'iga nii, et elektrooniline pliiats jäi kotist väljapoole. Pliiatsi ja ekraani vaheline seadistus (kontakt) toimis ka läbi kile.

Vett küll kogunes ekraanile paigutatud kilekotile, kuid kindel kilepakend hoidis arvuti niiskumisest ja pliiatsi ning ekraani vaheline ühendus toimis reeglina ka läbi kilekoti. Oli ka hetki, kus mõnda liigutust tuli korrata. Vesi segas veidi ka ekraani nähtavust, töö käigus tuli vett ka kilekotilt ära pühkida, kuid see ei häirinud töörütmi. Sügise saabudes ilmad külmenesid ning siis testisin arvutit ka miinuskraadides. Väikeste miinuskraadidega ja ka kuivas lumesajus töötas arvutikomplekt hiilgavalt, kuid -10 kraadi juures hakkas ekraani töövalmidus nõrgenema ja pliiatsilt tulnud „töökärsud“ ei jõudnud enam puuetundliku ekraani kaudu kohale.

Positiivset on siingi, sest sõrmed ei pea sellise tööstiili juures enam külmetama – elektroonilist pliiatsit saab hõlpsalt kasutada ka paksemaid kindaid kasutades. Selliseid ei saanud ma kasutada varasema, klassikalise välikaardistustegevuse käigus.

Kallid litsentsid?

Õige ja vale. OCAD on seadnud oma tootele kavala hinna. Reaalajas töötav GPS-kaardistus ei tööta OCAD 9 ja 10 tavaversioonides – tuleb hankida kallim, professionaalidele mõeldud programmiversioon. Standardversioonis leidub küll menüü valikutest GPS-võimalus, kuid need ei tööta. Seevastu, kui riivilis peaks olema vana OCAD 8 standardversioon, siis selle programiga reaalaaja GPS-kaardistus töötab. Kuigi ametlikult OCAD 8

ei toeta ei Windows Vista ega ka Windows 7 töökeskkondi, siis testitud seadmele õnnestus see programm paigaldada probleemideta. OCAD 8-le leidub OCADi kodulehel ka Service Update 8.13, mis laiendab programmis kasutatavate portide arvu ja see võib abistada GPS-seadme ühendamist arvutiga.

Laserskanneeritud mudel ja GPS – parimad võimalikud tööriistad?

GPS-seade üksi ei ole piisav uue, hea ja kvaliteetse orienteerumiskaardi valmistamiseks. Aluskaart peaks siiski olema vähemalt põhikaardi tasemel, võimalusel veelgi täpsem. GPS-seadme nõrkus on suhtelise kõrguse visandamine, mille tõttu infot healt aluskaardilt oleks hädasti vaja abiks. Vana orienteerumiskaart, stereokaardistus või laserskanneeritud maastikumudel on mõõdapäsematuteks abimeesteks suure kõrgustevahega maastike kaardistamisel. Kunagi ei tohiks unustada ka kaardistaja tõlgendamisoskust ja isiklikku töökogemust, seadmed on ju vaid töövahenditeks. ▶

ALTERNATIIVE ülaltoodud arvutikomplektile:

tahvelarvuti (sülearvuti) Flex T210V 14-tollise monitoriga 1Gb RAM, 120 Gb HDD, kaal 2,6 kg – ca 10 000 EEK;
Bluetooth GPS receiver GlobalSat BT-359, hind ca 1 000 EEK;
GPS vastuvõtja BT-359S, hind samuti 1 000 EEK.

Inglisekeelset infot ka http://o-wiki.net/index.php?title=Mapping_with_GPS,
rootsi keele oskajad saavad lugeda infot ka <http://www.hbok.se/OCAD%20och%20GPS.htm>.

Mida turul veel pakutakse?

Firma Systemasmund poolt pakutav täielik seadmekomplekt ligikaudse hinnaga € 2000,
rohkem infot kodulehelt <http://www.systemasmund.com/>;
myO-map pakub ka võimalusi o-kaardistuseks <http://o-map.net/>.

Elu sporditrammil

Ei ole elus veel kordagi ette tulnud võistlus-hommikut, mil põleksin soovist starti tormata. Esimesed mõtted pühapäevase äratuskella helina järel hakkavad tiirlema pigem täbarast olukorrast väljapääsutee leidmiseks. Kui sooja teki alt end lõpuks välja saad, et termomeetrit uurides kõstümidraama käima tõmmata, on enne vaja maha vuristada miljon põhjust, miks seekord kodus olla. Ja siis hakkad tasapisi ka enda kallal võtma, et mis ja millal mulle sisse läks, et ma end sinna üritusele regasin? Aga hommikune asjadepakkimine võtab oma energia ja mõte jääbki lõpuni mõtle-mata ehk siis süüdlane leidmata. Finišis ei

meenuta aga hommikut enam keegi.

Minu elu esimese ujumisvõistluse hommikul ehk teiste jaoks triatlonipäeval said kõik need emotsioonid jälle otsast lõpuni läbi elatud. Kui minul ujumine tehtud ja Anniki rattaga teele saadetud, oli meil inglitega Pühaka murul natuke aega asja üle pikemalt järele mõtelda (Helen lubas, et kui kunagi tekib tahtmine doktoritööd kirjutada, siis just nimelt sellel teemal). Minul oli tööpäev tehtud, kuid Põhjaingel oli enne jooksu veel hommikusel miks-küsimustega spordilainel. Et mis hetkel ja kuidas siis projekt jälle alguse sai?

Kõige kurja juurt tuleb vist otsida finišitest, kus sõpradega murul konte sirutades ja head-paremat manustades piinarikas spordimaailm roosa pilve kuju võtab. Ei jäanudki metsa, jõudsid ise lõpuni, järelikult oled tegija. Kui seekord jõudsin, siis pole mulle ükski kraav liiga mudane või mägi liiga järsk. Ja kui keegi finišiaruteludes veel oma spordi plaanid välja käib, siis tuleb ju ometigi mingi trump vastu panna. Kuigi nii suusamaratoni, rogaini kui ka iksdriimi rajal on aega küll, ei ole seal iialgi aega veetnud järgnevate startide üle arutamiseks. Ikka kipud pigem ümismema „ma tahaksin kooodus ollaa...“ ja muud asjakohast repertuaari. Kuid finišis võetakse otsused edasiste startide kohta vastu sama mängleva kergusega, nagu õhtune kluppimine. Nii see eluke käibki sama ringi/ellipsit/spiraali mööda, kuidas kellelgi. Vaevalt leidub kedagi, kel

hommikul hambaid pestes tuleb lihtsalt tunne, et täna regan end Tartu maratoni!

Mu kolleeg otsustas oma spordivõistlustel osalemisele otsitava lõpu teha. Selleks registreeris ta end hullu raha eest maailma kõige kaugemale ja raskemale jne rattasõidule, mis peaks neelama kõik tema pulmadeks ja ka matusteks tehtud säästud. Heaks eeskujuks oli tal Mäx, kes pärast rattaga Pariisist Dakari sõitmist oma voki mitmeks aastaks koidele jättis.

Aga ega inimene pole iial rahul. Päev pärast triatloni läks Lõunaingel uisutama ja meie Heleniga olime võistlemise asemel spordile lähedal seisvad isikud, see tähendab stardivärvate kontroleerijad. Endalegi märkamatult puged hinge nukrus, et näe, teised lähevad starti, ise tahaks ka tegelikult ju uisutada... Oma poega starti saatev suusasõber lohutas mind, et tal on ka alati samamoodi, stardis kirub ennast ikka, olgu siis joonel või joone kõrval. Ja nii see jälle juhtuski, kui rulluisumaratoni finišis kutsuti mind uisutama Berliini. Jäin kohe nõusse, no mis siis, et trenni veel ei kipu ja õigeid ralliuiskegi pole. Mitte ei saa trammilt maha! Ei taha mõeldagi, mis komistuskive iksdriimi finaali pakkuda võib.

Jätukvat sõltuvust teilegi!

Ingel Epp –
isegi-ei-tea-miks-ja-milleks-
võistlussportlane

Trondheimi MMil hõbemedali võitnud **Fabian Hertner** kirjutas oma internetilehel (http://www.olvbl-elite.ch/index.php?option=com_content&task=view&id=143&Itemid=1) 18. augustil 2010:

WOC Sprint – 100% valmis

„Üle nädala tagasi, pühapäeval, algas Trondheimis kauaoodatud MM-sprint linna keskuses. Ma teadsin, et mul on hea medalivõimalus ning seepärast olin oodanud seda päeva juba kaua aega.

Kvalifikatsioon peeti hommikul „Sverresborgis“, mis on fantastiline paik sprindivõistlusteks oma paljude erinevate maastikutüüpidega. Ma nautisin seda rada väga.

8.08.10
Meeste 2. eeljooks 2,77 km, 21 KP

1. Andrei Hramov RUS 14.52

1. Fabian Hertner SUI 14.52

Minu valmistumine tähtsaks võistluseks seisneb paljuski vanade kaartide uurimises ja raja ettearvamises. Sprindi finaaliiks polnud see aga võimalik, kuna selle paiga kohta ei olnud ühtegi vana kaarti.

Mida teha sellises olukorras? Ma tegin endale oma kaardi... Internetis on kättesaadaval palju häid aerofotosid, 3D-kaarte ja kaasaegseid tänavavaateid. See tegi

kaardi joonistamise OCADis päris lihtsaks. Mõned kaardilõiked infolehes nr. 2 andsid mulle aimu, kui detailne võistluskaart tuleb. Siis oli juba päris lihtne arvata, kust rada läheb, sest oli ka teada, et rajal on 100 m tõusu ja võis eeldada, et startipaik on finišialas.

Siin näete minu kaarti tegeliku MMi rajaga (sinine) ja minu prognoosi rajast (lilla).

(KAART KPdega) ▶

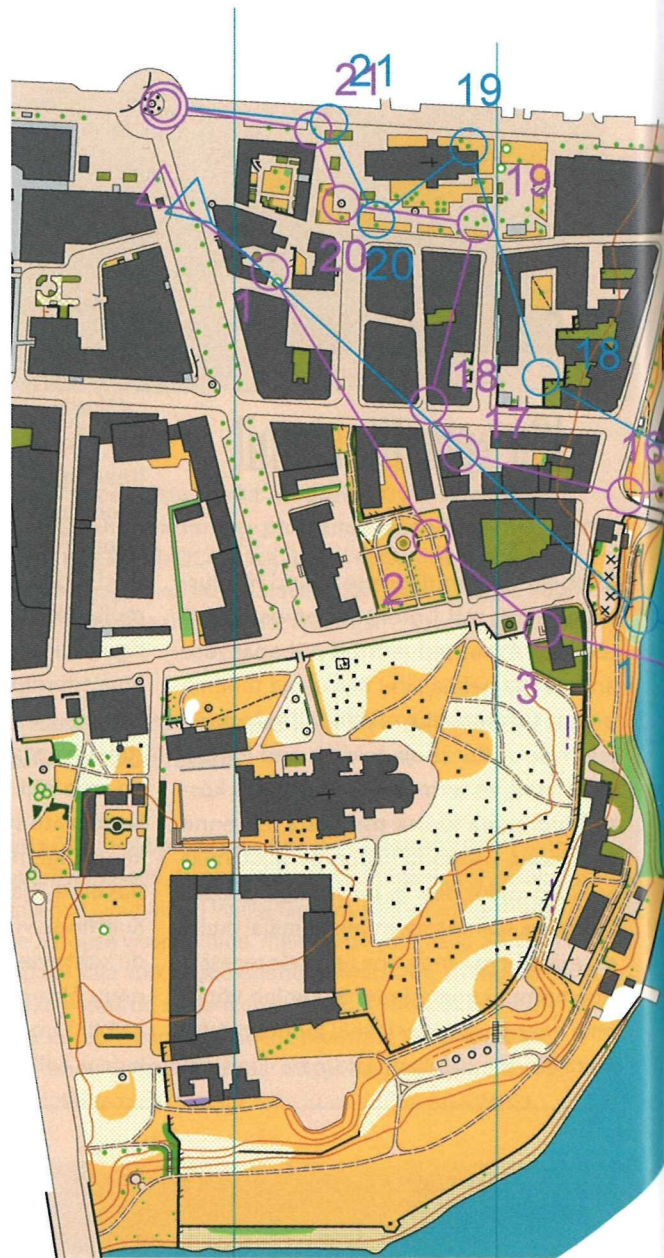
Seega teadsin ma täpselt, mis mind on ootamas ja tundsin end stardis väga hästi. Jooks läks samuti alguses hästi ja ma võisin kõvasti suruda. Aga siis tegin 15. kontrollpunktiga rumala vea. Ma otsustasin joosta kontrollpunkti 16 vasakult ringi, aga umbes 20-40 m pärast mõtlesin ümber ning pöörasin tagasi, möödusin jälle 15ndast ja valisin parempoolse teevaliku.

Olen vihane enda peale selle vea pärast, sest see on midagi, mida kunagi ei tohiks teha. Pärast otsuse tegemist on tarvis ainult mõelda, kuidas joosta seda marsruuti, mitte enam muuta teevalikuid.

Aga tulemus oli siiski piisav hõbemedaliks, ja seda arvatavasti kõige tihedamas MMi sprindis üldse.

Seega, mõned päevad hiljem olen väga rõõmus teise koha üle, olin löödud ainult tugeva Matthias Mülleri poolt!"

PS. Analoogselt valmistus MMsprindiks ka tšehh Jan Prochazka, kes kirjeldab oma kaardijoonistamist ja MMraja prognoosimist blogis <http://johny-wolker.blogspot.com/> Lõppjärgeldusena tunnistab tšehh siiski, et Fabian Hertner on temast parem kaardistaja ja MM-raja prognoosiminegi õnnestus hõbedamehel paremini. ▶

Rajameistrivõistlus 2010

Meenutame veel Orienteeruja rajameistrivõistlust 2010, kus osales 17 tööd.

Esiseitse oli järgmine:

1. Tarmo Klaar – 146
- 2.-3. Marek Karm – 136
- 2.-3. Priit Poopuu – 136
- 4.-5. Uve Nummert – 135,5
- 4.-5. Voldemar Tasa – 135,5
- 6.-7. Minija Pääslane – 133
- 6.-7. Timmo Tammemäe – 133.

Täielik tabel ilmus eelmises Orienteerujas.

Võidutööd kasutati Suunto Gamesil meeste eliitklassi rajana (vt lk 27).

Avaldame ka 2. Kohta jaganud Priit Poopuu ja Marek Karmi tööd (lk 34-35).

Eelmises ajakirjas kommenteerisid võistlust hindajad Arne Kivistik ja Kalle Ojasoo. Seekord lisame kolmanda hindaja kommentaari.

Alar Assor (M21):

„Nende töödega, mis meieni jõudsid, oli küllaltki palju vaeva nähtud ning rajad olid suhteliselt hoolikalt tehtud. Mõnel rajal jäid silma 1-2 etappi, mis sundisid võistlejaid pikalt mööda teed jooksma või siis kulges terve etapp läbi soo.

Radade kvaliteet oli hea. Ma usun, et paljudele valmistas probleeme nii pika raja planeerimine suhteliselt piiratud maa-alale. Positiivselt üllatas see, et nii mõnigi "rajameister" oli kasutanud võistluskeskusest läbijookse, vaatepunkte ning tähistatud lõike. Sellega tõestati, et ollakse kursis tänapäevaste trendide ja IT lahendustega/võimalustega.

Mind isiklikult üllatas laekunud võistlustööde suur hulk.

Põhivead, mis mulle silma jäid, olid seotud

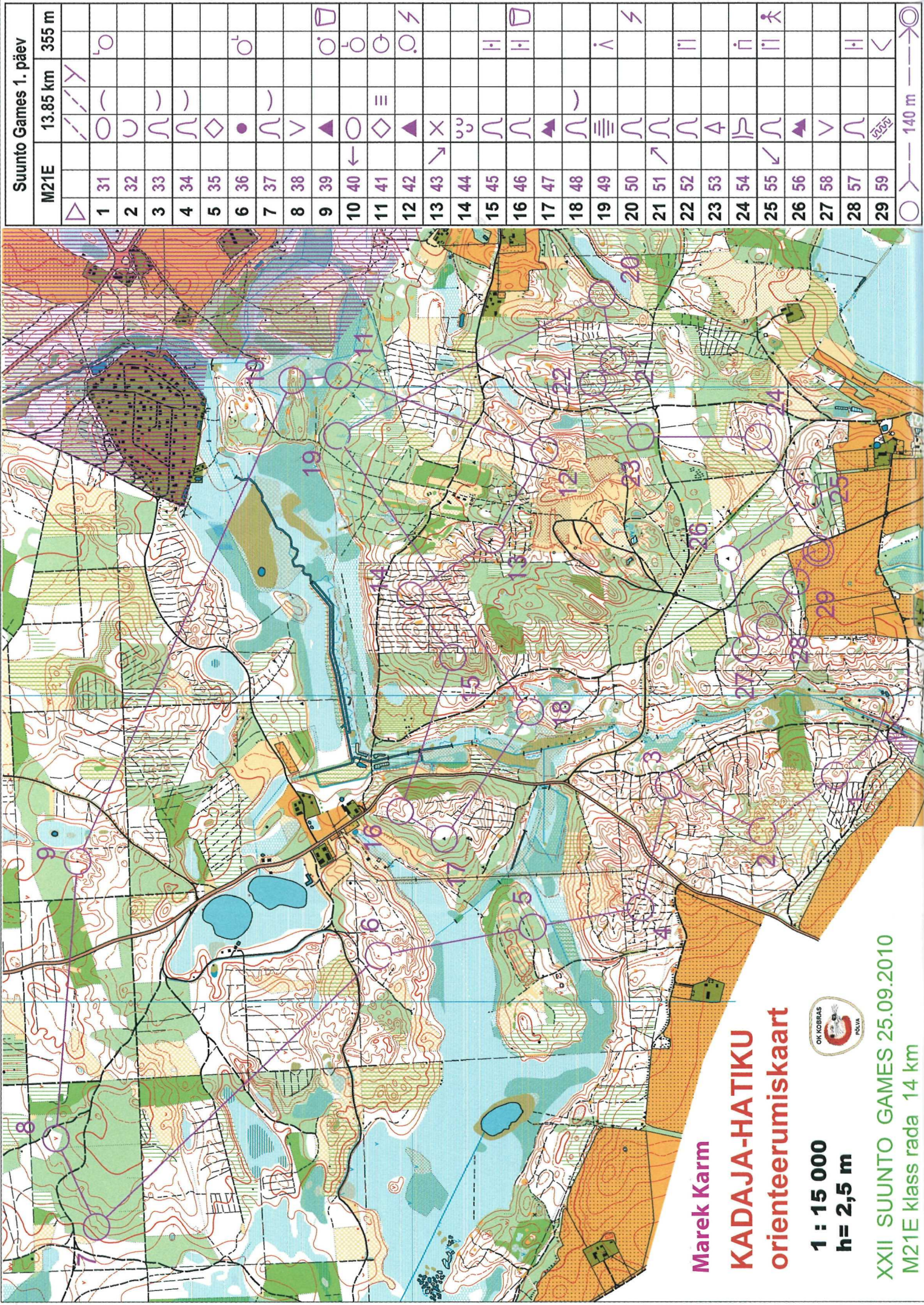
kaardi vormistamisega:

- * puudusid R-lahtrid
- * punktid olid liialt lähedal kaardi servale
- * puudusid legendid

Selliseid võistlusi võiks tulevikus veelgi teha, sest see annab kogemust ja julgust uutele rajameistritele. Kindlasti annab rajameistrina tegutsemine palju kaasa ka orienteerumistehnika arendamisele."

Rajameistrivõistluse korraldustiim koosseisus Rene Post, Sixten Sild ja Maret Vaher õnnitlevad veelkord võitjat ja tänavad kõiki osavõtjaid. Eraldi täname Kollat ja OK Põlva Kobrast, kelle abil printiti 3 komplekti võistlustöid hindajatele edastamiseks.

Kokkuvõtte tegi Maret Vaher

Marek Karm
KADAJA-HATIKU
orienteerumiskaart

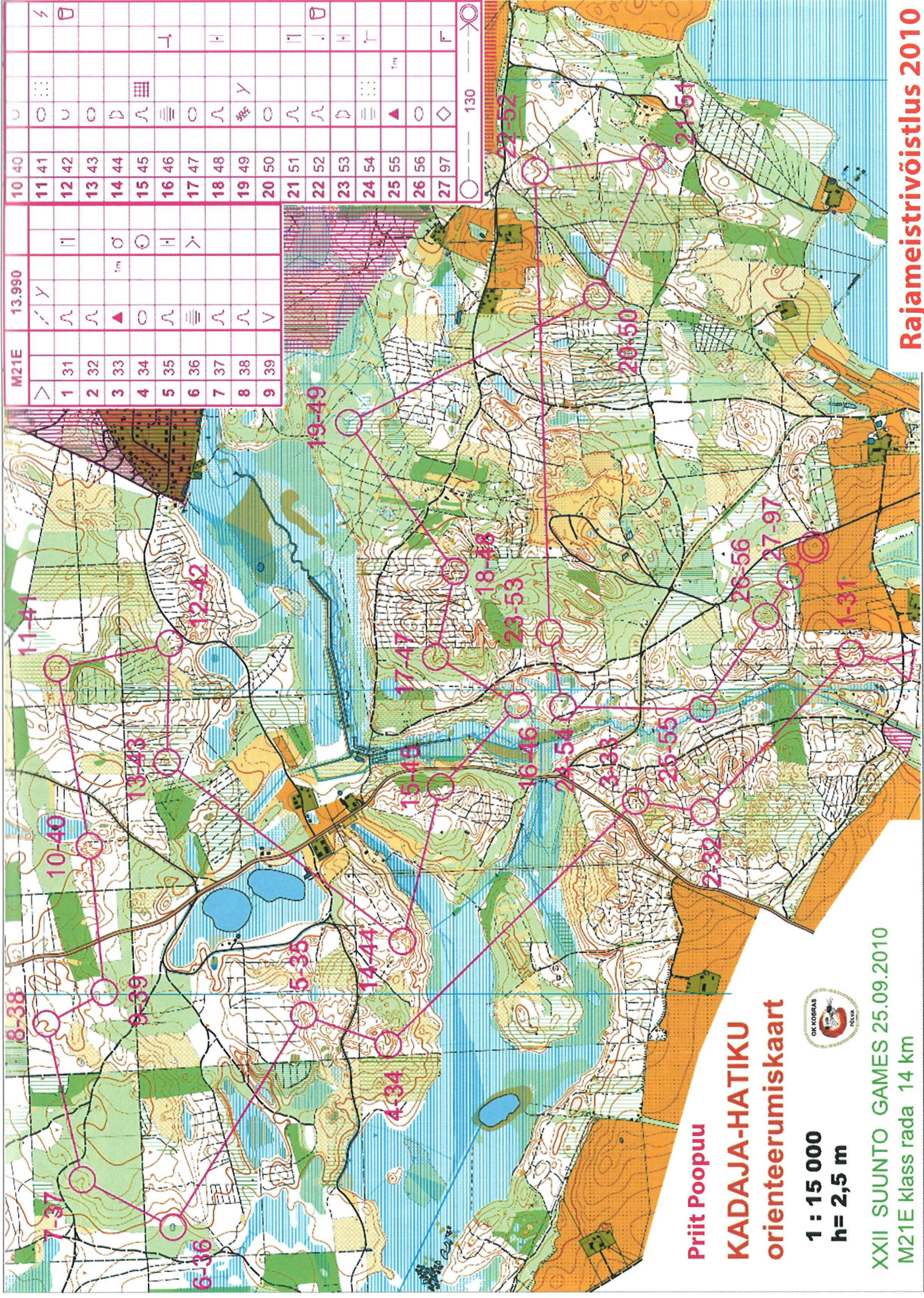

1 : 15 000
h = 2,5 m

XXII SUUNTO GAMES 25.09.2010
M21E klass rada 14 km

Suunto Games 1. päev		13.85 km	355 m
M21E			
△			
1	31	↘	○
2	32	○	○
3	33	∩	∩
4	34	∩	∩
5	35	◇	
6	36	●	○
7	37	∩	∩
8	38	∨	
9	39	▲	○
10	40	←	○
11	41	◇	○
12	42	▲	○
13	43	×	
14	44	∩	∩
15	45	∩	∩
16	46	∩	∩
17	47	▲	
18	48	∩	∩
19	49	≡	∩
20	50	∩	∩
21	51	↗	∩
22	52	∩	∩
23	53	∩	∩
24	54	∩	∩
25	55	↙	∩
26	56	∩	∩
27	58	∩	∩
28	57	∩	∩
29	59	↘	∩

○ > — 140 m

M21E	13.990	10 40
>	γ	10 40
1 31	∧	11 41
2 32	∧	12 42
3 33	▲	13 43
4 34	○	14 44
5 35	∧	15 45
6 36	≡	16 46
7 37	∧	17 47
8 38	∧	18 48
9 39	V	19 49
	tm	20 50
	∧	21 51
	∧	22 52
	∧	23 53
	≡	24 54
	▲	25 55
	○	26 56
	◇	27 97

Priit Poopuu
KADAJA-HATIKU
orienteerumiskaart

1 : 15 000
h= 2,5 m

XXII SUUNTO GAMES 25.09.2010
M21E klass rada 14 km

Orienteerumispäevakud

Printwell systems

AHHA

Teadlaste öö
24. 09. 2010
Tallinn

EOMAP
 © EOMAP 2009
 www.eomap.ee

LINNA foto-orienteerumine

Linna foto-orienteerumine on orienteerumiselementidega jalutuskäik võõras (või ka kodu-)linnas, kus orienteerumiskaardi ja fotode abil tuleb leida üles detaile linnast. Raja läbimiseks tuleb minna kaardi järgi õigesse kohta ning siis ringi vaadata ja leida, milline foto on just sellest kohast tehtud. Fotod on tehtud mingist detailist nii, et see on nähtav, kui ollakse õiges kohas. Osaleja peab seega orienteeruma kaardi järgi õigesse kohta ja leidma, milline foto on just sellest kohast tehtud. Õige foto leidmise teeb keerukamaks see, et kaardi äärel oli fotosid rohkem kui KPsid – antud näites vastavalt 10 ja 8.

Foto-orienteerumise kaudu saab turistidele atratiivsemalt linna tutvustada ja näidata kohti, kuhu tavaliselt ei satuta. Samas on foto-orienteerumine üks võimalus tutvustada orienteerumist uutele huvilistele. Foto-o korral aega ei võeta ja punktid läbitakse osavõtja vabalt valitud järjekorras.

Tegemist on siis omamoodi linna püsiradadega, kus sees kõik

orienteerumiselemendid ja samas natuke põnevust ka.

Kõrvaloleva fotoorienteerumise raja Tallinna vanalinnast on teinud Tarmo Klaar. Idee selleks sai ta suvel O-Ringeni ajal, kui käis Örebro linnas sarnast foto-orienteerumise rada läbimas. Kuna ettevõtmine tundus põnev ja turistile eriti huvitav, valmistas Tarmo Ahhaa keskusele foto-o raja, millega septembris toimunud Teadlaste ööl käis Tallinna vanalinnas üle 130 inimese kaardiga jalutamas ja punkte otsimas.

Foto-o rada on suhteliselt odav teha ja võimalik oleks ka näiteks I-punktidega koostööd teha. Olgu veel mainitud, et Teadlaste öö jaoks oli kaardil ainult 8 punkti, püsirajale tuleks punkte 20-30.

Pikemas perspektiivis on Ahhaa keskusel plaan lülitada selline orienteerumisformaad kapakutavate atraktsioonide hulka.

Võimalik, et samasugune rada ja kaart tuleb ka Tartusse, kui Ahhaa maja kesklinna kolib.

Maret Vaher

Tõrvas toimus orienteerumise algõpetuse päev

Eesti ja Läti Orienteerumisliitude ühisprojekti „Eesti-Läti Orienteerumisliiga“ raames korraldatakse maakondades orienteerumise algõpetuse päevi koolidele ja valmistatakse koolikaarte.

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

Esimene taoline õppepäev Eestis toimus 21. oktoobril Tõrvas. Osavõtjaid oli kokku 70. Esindatud olid Tõrva Gümnaasium, Hummuli Põhikool, Riidaja Põhikool ja orienteerumisklubi Käbi.

Õppepäeva viisid läbi Eesti-poolne projekti koordinaator Markus Puusepp (pildil), juunioride maailmameister orienteerumises 2006.

a. ja Eesti-poolne õppepäevade peakorraldaja, Eesti koondislane Liis Johanson. Koolituse lõpus toimunud valikorieerumismvõistluse oli abiks Voldemar Tasa Otepää Spordiklubist.

Lapsed ja õpetajad said teadmisi-oskusi orienteerumisest ning SI-jaamade ja SI-kaartide kasutamisest.

Orienteeruja

jätkab 2011. aastal
kvartaliajakirjana

EOL juhatus ja ajakirja toimetus on tänavu sügisel arutanud ajakirja Orienteeruja hetkeseisu ja tuleviku-perspektiive. Negatiivselt poolelt on tulnud nentida numbrite ilmumise mahajäämist planeeritud graafikust, mistõttu läheb aasta viimaste kuude töögraafik väga tihedaks. Samas on juhatuses ja toimetuses prevaleerinud arvamus, et ajakirja on Eesti orienteerumisele vaja ning seetõttu tuleb jätkata tööd selle väljaandmise ja parendamise kallal. Praktilise ettepanekuna selles suunas võeti arutuse alla ajakirja ilmumine neli korda aastas ehk siis sisuliselt kvartaliajakirjana.

19. oktoobril kuupäevaga sai vormistatud EOL juhatuse otsus nr. 758:

Kinnitada ajakirja Orienteeruja 2011. aasta väljaantavate numbrite arvuks neli ja aastatellimuse maksumuseks 150 krooni (alates 2011. aasta 1. jaanuarist 10 eurot). Üksiknumbri müügihind on 3 eurot.

EOL juhatuse ja ajakirja Orienteeruja toimetuse liige Sixten Sild

150.– EEK

10.– €

TELLI ajakiri

aastaks
2011

**ORIENTEERUJA
ORIENTEERUJA**

Eesti Orienteerumisliidu ajakiri
Ilmub 4x aastas

Reklaami avaldamise hinnad

1. Eesti o-võistluskuutsete avaldamine (must-valge):

- 1.1. suurus kuni A7 60 kr.
 - 1.2. suurus kuni A6 125 kr.
 - 1.3. suurus kuni A5 250 kr.
 - 1.4. suurus kuni A4 500 kr.
- (korduskutse avaldamine -30%).

Värvilised võistluskuutsete reklaami hinnaga.

2. Reklaami avaldamine (sisemised leheküljed):

- 2.1. suurus kuni A7 värviline 400 kr.

2.2. suurus kuni A6

värviline 800 kr.

2.3. suurus kuni A5

värviline 1600 kr.

2.4. suurus kuni A4

värviline 3200 kr.

3. Reklaami avaldamine (tagakülg)

A4 värviline 4000 kr.
(kordusreklaami avaldamine -30%).

Eesti Orienteerumisliidu liikmetele on reklaami avaldamisel soodustus -50%. Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

JUHATUSE otsused

2010.10.05

Otsus nr. 755. Kinnitada Eesti koondis Baltic Junior Cupile (22.10.-24.10.2010.a. Klaipeda, Löödu) järgmises koosseisus:

M16

Tõnis Laugesaar

Rakvere OK statuudiga

Kristjan-Martin Kirjanen

IAOK statuudiga

Oliver Jõgeva *OK Põlva*

Kobras

Janek Piirisild *OK Võru*

Anti Sõukand *OK Võru*

M18

Aleksander Shved *SRD*

statuudiga

Sergei Rjabõshkin *SRD*

statuudiga

Rene Post *OK Põlva*

Kobras

Uku-Laur Tali *KEK RSK*

Taanil Tooming *OK Põlva*

Kobras

M20

Lauri Sild *OK Võru*

statuudiga

Tauno Tiirats *OK Ilves*

statuudiga

Kenny Kivikas *OK Ilves*

Raido Mitt *OK Põlva*

Kobras

Jonathan Karjus *OK Võru*

N16

Margret Zimmermann

OK Kape statuudiga

Madli-Johanna Maidla

OK Põlva Kobras statuudiga

Laura Joonas *OK Võru*

Marianne Haug *OK Võru*

Jaana Olvet *Rakvere OK*

N18

Kaia Kivikas *OK Ilves*

statuudiga

Kaisa Raudkepp *OK*

Värskä Peko statuudiga

Kerstin Uiboupin *OK*

Võru

Marili Zimmermann

OK Kape

Evely Kaasiku *JOKA*

N20

Adele Puusalu *OK*

Põlva Kobras statuudiga

Sigrid Ruul *JOKA*

statuudiga

Katrin Vinkel *OK West*

Agnes Vask *OK Ilves*

Hannula-Katrin Pandis

OK Ilves

Võistkonna esindajad:
Vallo Vaher, Grete
Gutmann.

Otsus nr. 754. Teha EOL edetabelijuhend 2010 järgmine täiendus: Lisada MK/MM/EM sprintidele uus Võrdluspunktide grupp: mehed - 113 ; naised - 121.

2010.09.29

Otsus nr. 753. Kinnitada 2011. aasta IOF WRE korraldustootused: 1.Kinnitada IOF 2011. aasta World Ranking Event võistlused, mille korraldustootus esitatakse IOF-ile ja korraldustasu IOF-ile tasutakse EOL-i poolt järgmiselt: Ski-O WRE 2011, Eesti MV, tavarada, Holstre-Polli, korraldaja OK Ilves; MTBO WRE 2011, Eesti MV, tavarada, Hargla-Laanemetsa-Koiva, korraldaja TA OK; Foot-O WRE 2011, XXXXIII Suunto Games, 1. päev, tavarada, Sulbi, korraldaja OK Võru ja võistlus Middle 99, lühirada, korraldaja SK100, EOL tasub korraldustasu 1/2 ulatuses; 2.Kinnitada IOF 2011. aasta World Ranking Event võistlused, mille korraldustootus esitatakse IOF-ile järgmiselt: MTBO WRE 2011, Eesti MV, lühirada, Hargla-Laanemetsa-Koiva, korraldaja TA OK.

Otsus nr. 752. 2012. aasta EOL võistluste ja noortelaagri korraldamise konkurss Kuulutada välja 2012. aasta EOL võistluste ja noortelaagri korraldamise konkurss ja kinnitada konkursi tingimused. EOLi 2012. aasta võistluste ja noortelaagri korralduskonkurss, 2012. aasta Eesti MV-te, 53.Jüriööjooksu, Suunto Games'i, BikeEst-i ja EOL-i noortelaagri korraldustootuste esitamise

tähtaeg on 31.10.2010. EOL ootab taotlusi järgmistel tingimustel: 1.OJ kaardid peavad Balti MV-I ja Eesti MV-I individuaaldistsidel ja M,N21 teatejooksus olema trükitud ofsetteh-noloogias minimaalse resolutsiooniga 175 LPI ja 2400 DPI. Sama nõue kehtib Suunto Games'i, Jüriööjooksu ja noorte/veteranide teatejooksu kaartide kohta, kui need trükitakse mõõtkavas 1:15000. Mitte-ofsetteh-noloogias trükitud kaartide kasutamise soovi korral tuleb esitada sellekohane taotlus koos proovitrükiga hiljemalt 1 kuu enne võistluse kuupäeva EOL kaarditoimkonnale (meelis@mk.ee) . 2.Võistluskaartidel peab asetsema EOLi logo ja EOL peasponsorite logod.

3.Korraldusõiguse saanud klubi kohustub tasuta paigaldama EOLi poolt väljastatud reklaamid vähemalt võistluskeskuses, finišis, autasustamise juures. 4.Korraldusõiguse saanud klubi esindaja osaleb EOL-i volinike ja korraldajate koolitusel ning tegutseb 2011. aastal sama võistlusala Eesti MV volinikuna. 5.Võistlused toimuvad vastavalt EOLi võistlusreeglitele. Taotluses esitatavad andmed: 1)Taotleja klubi (peakorraldaja) 2)Koht/Maastik (lisada ka lähim asula) 3)Viimase kaardi number ja/või aasta 4)Viimane kasutus (ürituse/võistluse nimetus) 5)Planeeritav kaardi autor 6)Planeeritav rajameister 7)Taotluse põhjendus (lühikontseptsioon) Taotleda saab järgmistele võistlustele korraldustootust:

1. Eesti MV suusa- orienteerumises – kolm võistlusala:
● Sprint või lühirada
● Lühirada või tavarada
● Märketeade
Kaks võistlusala ühel nädalavahetusel ja 1 võistlusala teisel nädalavahetusel. Taotleda võib ka eraldi ühte või kahte võistlusala.
EOL toetab korraldamist rahaliselt – 5000 EEKi võistlusala kohta.
2. Eesti MV rattaorienteerumises ja BikeEst 2012
Reede: sprint
Laupäev: lühirada (Eesti MV)
Pühapäev: tavarada (Eesti MV)
3. Eesti MV orienteerumisjooksus (OJ) lühirada ja noorte/veteranide teade
Laupäev: lühirada
Pühapäev: noorte/veteranide teade
Võistluse läbiviimise aeg: mai
Võistluste toimumise koht: Rutu mäed (Viljandimaa)
Kaart valmib EST-LAT projekti raames
4. Eesti MV OJ sprint ja õine tavarada
Laupäev: päeval sprint
Laupäev: õhtul õine
Võistluse läbiviimise aeg: augustis ühel nädalavahetusel.
Taotleda võib ka eraldi ühte võistlusala.
5. Eesti MV OJ tavarada ja M,N21 teade
Laupäev: tavarada
Pühapäev: M,N21 teade
Võistluse läbiviimise aeg: augusti lõpp/septembri algus
6. Eesti MV OJ pikk rada
Võistlus toimub ühisstardist.
Võistluse läbiviimise aeg: september (laupäev).
7. 53.Jüriööjooks
Laupäev: õine teade
Võistluse läbiviimise aeg: aprill
8. Suunto Games 2012
Laupäev: tavarada
Pühapäev: lühendatud tavarada

Võistluse läbiviimise aeg: septembri lõpp/oktoobri algus
9. EOL noortelaager
Läbiviimise aeg: soovitatavalt juuni-juuli
Päevade arv: 4-5 päeva.
Ligikaudne osalejate arv: 100 last + 10 treenerit. EOL toetab korraldamist rahaliselt.

2010.09.12

Otsus nr. 751. EOL kuulutab välja konkursi orienteerumise WRE võistluste (Ski-O and Foot-O World Ranking Event) läbiviimiseks 2011. aastal. Sooviavalduste esitamise viimane tähtaeg on 27. september 2010. EOL kompenseerib WRE iga orienteerumisala (jooksu-, suusa-, rattaorienteerumise) võistluse korraldustasu IOF-ile ühe WRE võistluse korraldustasu ulatuses. Konkreetset võistlust, mille korraldustasu IOF-le tasutakse osaliselt või täielikult EOL-i poolt, otsustatakse EOL juhatusel poolt pärast sooviavalduste laekumist.

Otsus nr. 750.

Rattaorienteerumise koondiste 2011-2013. aasta treener-esindaja stipendiumi konkurss. Eesti Orienteerumisliit kuulutab välja konkursi rattaorienteerumise koondiste tegevuse koordineerimiseks ja juhendamiseks treener-esindaja stipendiumile. Stipendiumi taotlemiseks tuleb Eesti Orienteerumisliidu juhatusel esitada vabas vormis kirjalik taotlus, millele peavad olema lisatud: 1. CV, 2. Rattaorienteerumise koondiste tegevusplaanide ideekavand 2011-2013. aastaks. Taotluse esitamise tähtaeg on 15. november 2010.

Vanasadam

Muuga sadam

TALLINNA SADAM laevade lemmik

Paldiski lõunasadam

Paljassaare sadam

Saaremaa sadam